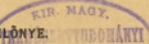

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknál előfizetési díj!
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 ft 50 kr.

Magjelenik minden szerda és szombat.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Körtelek),
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEII.

A szegedi mezőgazdasági orsz.
kiállítás rendező-bizottságának
ülése.

(1898. november 26.)

Jelen voltak: *Bujanovics* Sándor elnök-
lete alati *Forster* Géza a kiállítás alelnöke,
Rubinek Gyula a kiállítási iroda főnöke, a
földművelésügyi miniszter kiküldötte: báró *Mal-*
comés Jeromos min. osztálytanácsos, *Balds*
Árpád, *Zokor* Pál, *Balla* Mihály, *Euday* Barna,
Cserháti Sándor, dr. *Drucker* Jenő, *Engelbrecht*
Károly, *Firédy* Lajos, *Jellinek* Lajos, *Jeszenszky*
Pál, *Kerpely* Kálmán, *Kováts* Antal, *Landgraf*
János, *Lichtenberg* Mór, *Mátffy* László, *Molnár*
István, *Nagy* Vince, *Oldáh* Lipót, *Palikot*
Alajos, *Pirkner* János, *Renner* Gusztáv, dr.
Rodiczky Jenő, *Székely* Sándor, *Székely*
Gyula, *Szilassy* Zoltán, *Thaisz* Lajos és *Zoltán*
Elek.

Bujanovics Sándor elnök tördöli a meg-
jelent tagokat, az ülést megnyitja.

Rubinek Gyula a kiállítási iroda főnöke
bejelenti, hogy korábban történt megállapodás
alapján a kiállítás diszpenzálási felszérétek a
rendező-bizottság által dr. *Darányi* Ignác
földművelésügyi miniszter, gróf *Desseffy* Aurél
a szövetés elnöke, *Kállay* Albert Szeged vá-
ros főispánja, *Pálffy* Ferenc Szeged város
polgármestere és *Zsoltér* Andor, a Szegedi
Gazdasági Egylet elnöke.

Jászai Ferenccel Ö fenségét a kiállítás
vérdíjességének elfogadására holnap délelőtt
fogja a kiállított bizottság felkérni.
Tudomásul szölgöl.

Rubinek Gyula a kiállítási iroda főnöke
előterjeszti, hogy a kiállítás alkalmára az ál-
lamvasutaktól a kereskedelemügyi miniszter
utján kedvezményt volnának kieszközölnök.
Előterjesztésére a bizottság elhatározza,
hogy felkéri a földművelésügyi minisztert, hogy
az állatok szállításához szükséges szállítási
igazolványok kiállításával a rendező-bizottsá-

got bizzra megf, ugy, amint az a tenyészlés-
és luxuslovásárok alkalmával évek óta szokás-
ban van. A méhészeti csoport azon kérelmét,
hogy az élő méhek szállítása szintén kedvez-
ményekben részesültesse, a bizottság kieszköz-
zölhetének nem találja.

A kiállítási tárgyak, csomagok és épület-
részek szállításának 50% viteldíjkezelés
engedélyezése úgyben pedig felterjesztést
inté a rendező-bizottság a kereskedelemügyi
miniszter urhoz.

Rubinek Gyula a kiállítási iroda főnöke
kértést intéz az államvasutak igazgatóságának
jelenlevő képviselőjéhez, nyilatkozni szivesked-
jék aziránt, vajjon a kiállítást látogató közön-
ség részére minó vasuti kedvezmény kieszköz-
lése remélhető.

Jellinek Lajos államvasuti felügyelő meg-
jezvi, hogy az államvasutak ma érvényben
levő olcsó szállítási tarifái mellett a kereske-
delmi miniszter nem szokott engedményeket
adni. Tekintettel azonban a mezőgazdasági
kiállítás nagy fontosságára, ha azzal kapcsolato-
san kongresszusok és egyéb ünnepek tar-
tatnának, az azokra odautazók részére igazol-
ványok adatának, melyekkel az első osztályon
II-od osztályt és a II-od osztályon III-ad osztályon
vasuti jeggyel utazhatnának a kiállított látog-
tók.

Ez azonban a kedvezmények maximuma
valona, ezenkívül kombinációba jöhetne még a
kölön-vonatok igénybevétele.

Rubinek Gyula azért hozta ezt a kérdést
fel, mert pl. a németországi gazdasági kiállítá-
st látogatók 50% kedvezményt kapnak.

Jellinek Lajos megjegyzi, hogy annak
nincs semmi akadályja, hogy a nagyobb állomá-
sokról menetirányi jegyek adassanak ki.

A bizottság felkéri a kereskedelemügyi
minisztert, hogy a kiállított látogatók részére a
nagyobb állomásokról menetirányi jegyek engedé-
lyezzen, az államvasutak igazgatóságát pedig
aziránt keresi meg, hogy a vasuti forgalom
könyvben lebonyolítása végett kiállításra szállítá-
sra állatok kivágatásait a Tiszán, s
egyéb tárgyak kirakását pedig a szeged-róki
pályaudvaron engedélyezze, minden különleges
díjfélezés nélkül.

Felkéri a bizottság a kereskedelmi minisz-
ter aziránt is, hogy a kiállítás területén 15
napi időtartamra posta-, távriáda- és telefon-
állomást létesíttessen a szegedi köz-
Rubinek Gyula bemutatja a kiállítási
épületnek Tóth Mihály Szeged városi főmér-
nök által elkészített tervrajzát és költség-
vetését.

A bizottság felhatalmazza a kiállítás igaz-
gatóságát, hogy az épületet fölállítására pályá-
zatot hirdessen, az egyes csoportok véleményé-
nek meghallgatása mellett.

Rubinek Gyula előterjesztést tesz a tér-
díjak megállapítására.

A kiállítás téridíjai.

Egy ló téridíja szabad állásban 5 frt, kü-
lön rekeszben 10 frt; általános táv 120 m.
Szarvasmarha téridíja 4 frt, állt. táv. 1-10 m.
Sertés és juh téridíja dronkint 1 frt, kü-
lön rekesz 3 frt.

Barnaföld: barnaföldmű 25 frt, egy re-
kesz 4 frt, szabad terület □ m-ként 1 frt.

Az összes többi csoportnál: szabad ter-
ület □-méter 1 frt, szabad szin és falterület
□-méter 2 frt. Zárt épület alapterület
□-méterenként 3 frt. Egyes gazdakiallítóknak
szabaterület □-méterenként 3 frt.

Gyümölcs- és szőlőnél s bórna! minden
kiállító fizet 1 frt alapdíjat s minden fajta után
20 kr.

Az élő méhek és mezei termények ki-
állításánál minden kiállító fizet 1 frt alapdíjat
a csoportos kiállításnál, míg külön kiállítás
esetén a rendező dikaj fizeti.

A bizottság elhatározza, hogy a téridíjakból
fedezetessének az épületek előállítás költségei;
a téridíj végeles megállapítását akkor fogja
a bizottság eszközölni, hogyha az igazgatóság az
épületek előállítására kirandó pályázat eredmény-
éről jelentést fog kienni.

A gépkiallítás téridíjai tekintetében elő-
gondja a rendező-bizottság a csoport-bizottság
javaslatait azon változtatással, hogy a gép-
kiállításnál a minimális téridíj 1 koronáról 2
koronára emeli fel.

Rubinek Gyula előterjeszti a kiállítás
általános programját a következőkben:

Mindennemű erőtakarmányok
mint
finom és goromba buzakorpa,
szárzamoslék, malátacsira, olaj-
pogácsa budapesti gírtmány,
ugyszintén vidéki repce, napra-
forgó, tökmagpogácsa legutá-
nyosabban szerezhető be

Gabonaneműk
a legelőnyösebben
értékesíthetők
a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél
V., Alkotmány-utca 31.

A szegedi mezőgazdasági országos kiállítás általános programja.

Szeptember hó 3-án délelőtt 10 órakor a kiállítás ünnepélyes megnyitása a vendők által.

A kiállítás ideje szeptember 3-tól bezárólag szeptember 10-ig.

Az állatkéltások tartama szeptember 3-tól bezárólag szept. 8-ig.

Szeptember 3-án délután lövészey, szeptember 8-án d. u. díjlovaglás, jeu de barre és ügétvészey.

Szeptember 10-én délután népnépművelő a kiállítás területén.

Szeptember hó 4-én és 5-iken a kiállított állatok bírálata.

Szeptember hó 4, 5. és 6-án országos gazdakongresszus.

Szeptember hó 3-tól 6-ig gyümölcs-kiállítás.

Szeptember hó 8—10-ig szőlőkiállítás és országos szőlészeti és borászati kongresszus kirándulásokkal kapcsolatban.

A bizottság a kiállítás általános programját elfogadja s elhatározza, hogy a szőlő-és gyümölcskiállítás csoportjai egyesítsenek.

Ezután az egyes csoportok biztonsi ismertetők a csoportok beszélték.

Paikert Alajos csoportbiztos előterjeszté, hogy a lókiállítás három csoportból fog állani, u. m. lókiállítás, lövészey és ügétvészey s ennek kapcsolatban díjgratifikáció és jeu de barre.

A kiállítás két csoportra osztatik: nagyobb és kisebb tenyésztők csoportjára.

Az ügétvészey három futamból áll s a hosszabb távközékek tartanak meg a díjlovaglás és díjgratifikáció és jeu de barre.

Tudomásul szolgál.

Jeszenszky Pál főcsoportbiztos előterjeszté, hogy a szarvasmarhakiállítás 7 csoportra fog osztani u. m. magyar fajta (alföldi és erdélyi jellegű) tájféjták, hegyifajták, a) pirastarka, b) borderecsk, keresztelésű s tenyészibyalok.

A juh és gnyajkiállítás feloszlik:

I. **Posztógyapjas**,
a) némes posztó gyapjas (electoral negrett),

b) hazai merinó posztógyapjas.

II. **Félsz gyapjas**,

a) hazai félsz gyapjas,

b) bambouillet, félsz gyapjas,

c) szövet gyapjas merinó,

két nyirelt gyapjas.

III. **Czigája**.

IV. **Raczka**.

V. **Angol husjuh**: a) hosszú gyapjas,

b) rövid gyapjas,

VI. **Fejős juhok** bármely fajtából.

VII. **Keszkék**.

Ezenkívül érvetveztetett egy nyírverseny rendezése a gyapjukkiállítás kapcsolatában.

A sertéskiállítás keretében a tenyészterészek és hizostertészek bemutatásán vételezték fel; **tenyészterészek** közül felvételnek: hazai kónok és buszfajták, **hizostertészek**: zsir és husstertészek.

Rubinek Gyula előterjeszté, hogy a baromfi-kiállítás csoport-bizottság nagyszabású kiállítást kíván rendezni. Bemutajta az ugynevezett **Baromfiudvar**, ezenkívül díszbaromfi- és galamb-kiállítást rendez.

Speciális terve a baromfi-kiállítás csoportbizottságának, hogy mintegy 2000 ft árú minta-olat* szándékozik megvenni, mely az egyes csoportokban díjért volna kiosztandó. Kiklátás van arra, hogy a földművelésügyi miniszterium a kiállításban vásárlásokat fog eszközölni.

Londygr János a halásziati kiállítás csoportbizottság azon nézetének ad kifejezést, hogy a kiállítás e részének inkább ismeretterjesztő jellegű kellene hatni, hogy megismertesse a közönséggel, hogy miképpen lehet hatni a folyók és közvizek beépítésére. A költségvetésbe

felvett összeggel és a létező anyagok felhasználásával a kiállítás része sikerüljön felépíteni. **Rubinek** Gyula bejelenté, hogy a kiállítás selejtenyvezésű részét a saját részijében Bezerédj Pál selejteny, miniszteri biztos fogja megcsinálni.

A tejrágásügyi kiállítás csoportja tervezetével még nem készült el s később fog előterjesztést.

Kovács Antal méhészeti főfelügyelő bejelenté, hogy a méhészeti kiállítás akként tervezetik a csoportbizottság által, hogy egy vezetésű s minden igényeknek megfelelő méhészházban lesznek kiállítva a méhek s méhésztárs eszközök; úgy másik épületben a méztermékek. Javasolta hozzá a bizottság a méz-előállítás engedélyezését is. A kiállítás időtartama alatt a csoportbiztos, az I. kerületi és szegedi ker. vándorantató a kiállítás területén fognak tartózkodni s az érdeklődő közönséget oktajtják; he lesz mutató a műlépészet, vizsgálóasztás, mézpergő gépek stb.

A magyar méhészek II. orsz. kongresszusukat 1899. augusztus havában Kolozsvárt akarják megtartani, a bizottság javaslatba hozzá, hogy kéréssek fel a kongresszus rendezésére, hogy a kongresszus színtere Szegedre helyeztessék át.

A bizottság a javaslatot elfogadja s felkéri ezirányban közlépésre a Gazd. Egyesület Országos Szövetségét. **Szilassy** Zoltán főcsoportbiztos előterjeszté a II. főcsoport tervezetét.

II. Főcsoport. Földművelési és növényi termények kiállítása.

Elnök: **Cserháti** Sándor.

Főcsoportbiztos: **Szilassy** Zoltán.

1-5 főcsoport: Zsemestermények, magnessétek, magtényészek és gyümölcsök. Csoportbiztosok: **Cserháti** Sándor gazd. akad. tanár és **Időssé** Imre gazd. akad. segédtanár.

2-ik alcsoport: Vetőmagvak, fűtármagvak, vetőmagvak, ábraktarmányok. Csoportbiztos: **Thassé** Lajos a magvizsgáló alomban asszisztense.

3-ik alcsoport: Dohánytermelés. Csoportbiztos: **Kerpely** Kálmán gazd. tanintézeti tanár.

4-ik alcsoport: Len és kender. Csoportbiztos: **Fürdői** Lajos len- és kendertermelési szakértő.

5-ik alcsoport: Rétföntözés és mezőgazdasági talajjavítás. Csoportbiztos: **Faragó** Lajos műszaki tanácsos.

6-ik alcsoport: Komlótermelés. Csoportbiztos: **Csésér** Lajos komlótermelési szakértő.

7-ik alcsoport: Szőlőtermelés. Csoportbiztos: **Magyar** Kázmér földműveléskolai tanfelügyelő.

8-ik alcsoport: Kiserleti ügy. Csoportbiztos: **Károly** Rezső gazd. tanintézeti tanár.

9-ik alcsoport: Műtrágyafélek kiállítása. Csoportbiztos: **Szilassy** Zoltán.

10-ik alcsoport: Agronom-geologiai kiállítás.

Dr. Drucker Jenő csoportbiztos: A szőlészeti csoport bizottsága fősúlyt az Alföld szőlőtermelési viszonyaira fekteti, a homoki borok és szőlők kezelése, művelési módjaira, eszközök és tervek bemutatására. Jövednek ki, azon a kiállítás országos jellegűnek megőrzés végett az összes magyar borvidékek szerepelének. A kiállítás felosztának: szőlőművelési; szőlő (gyümölcs); pincoze- és bortelészerelési; s bortkiállításra.

A szőlőkiállítással kapcsolatban szükösnek tartja a csoport egy szőlészeti kongresszus megtartását is, melyely egyidejűleg felolvasások és kirándulások is tartanak a közeli nagyobb szőlőterületek megtekintése végett. Részvételi díj a kongresszuson 5 forint állapított meg.

Duday Barna csoportbiztos: A gyümöl-

csesteli kiállítás keretében a konyha-, diszkerészt-, gyümölcs- és fásiskolaiállítás foglial helyet. A fásiskolai és honokiváltási terményekre felkértek s a bizottság úttérzése lesz, hogy a gyümölcs iparilag való feldolgozására, serkentőleg hasson. Felkéri javasolja a bizottság a földművelési minisztert, hogy hatalmazza fel, az orsz. kertészeti tanintézetet egy gyűjteményes tanügyi kiállítás rendezésére.

Szörényi Pál főcsoportbiztos: A gépkiallítás célja a gazdalközönségnek új gépeket bemutatni; azonkívül a gép és eszközökészítő ipar s a mezőgazdasági üzlet köre bővebbé képe, kisebb szeszgyárak vagy malomok teljes működésében való bemutatása.

Rubinek Gyula: A mezőgazdasági háziiparkiállítás rendezését a szegedi keresk. és iparkamara vállalta magára; ez anyagi tekintetben nem érdeki a bizottság, mert e része a kiállításnak csak eseten rendezetik, ha a kereskedelmi miniszter a költségeket fedezni fogja.

A VI-ik főcsoportnak a mezőgazdasági kiállításnak rendezése ügyében ártúrták az Orsz. Erdészeti Egyesülettel, válass azonban nem érkeztek.

Bokor Pál előterjeszté a speciális szegedi kiállítás tervezetét, melyet a szegedi gazd. egyület rendez.

E szerint a szegedi speciális kiállítás két főcsoportra osztatik: mezőgazdasági termékek és a mezőgazdasági ipari termékek csoportja:

I. **Mezőgazdasági főcsoport**, mely négy részre, négy alcsoportra osztlik.

1-5 főcsoport: a terményneveléskertészet és befűtési kiállítás (csoportbiztosok: **Vajda** Sándor és **Bernátsky** János).

2-ik csoport: gyümölcs-és szőlőkiállítás, (csoportbiztosok: **Heinrich** József borászati felügyelő és **Bokor** Pál);

3-ik csoport: bortkiállítás (csoportbiztos **Bokor** Pál);

4-ik csoport: a 4-ik csoport lenne a virág-kiállítás.

A szegedi b.-bizottság abban a feltevésben ajánlja fel közreműködését, hogyha a kiállítással járó költségeket az általános költségkeretében oldatnak meg. A rendezés teendőit elvállalja, de a költségek fedezését, díjak terhére szándékozik a közpönt vállalni magára.

Rubinek Gyula indítványozta a rendezőbizottság hozzájárulá ahhoz, hogy a szegedi speciális kiállításához szükséges épületeket ingyen szolgáltatja, a térdíjakat pedig átengedi a rendezőbizottságának az általános költség fedezésére.

Tiszteletdíjak adományozása.

Jeszenszky Pál főcsoportbiztos előterjeszté az első főcsoport javaslatait; tiszteletdíjak volnának kérendők a főcsoportra néve: a Magyar Lovaregylettől, Tattersall részvénrtársaságtól, urvasok szőlővezetőkől, honvédelmi minisztertől.

A szarvasmarhacsoportnál díjaztak 5000 ft vételett, 1000 ft pedig tiszteletdíjak bebeszerzésre. Az ősség a földművelésügyi miniszter-től volna kérendő.

Értekes tiszteletdíjak adományozására felkérndők volnának: a) főleség a király, a Magyarországi Birtokos főherczegek, főpárok, káptalanok, gazdasági egyesületek, díszelnökök és Szeged városa.

A juhkiállítás rendező csoport javaslatba hozzá, hogy a földművelésügyi miniszter felkérésére arra, miszerint az állami jubentézesetek a kiállításban való részvételét engedélyezze; a sertés csoportnál tiszteletdíjak adományozásra felkérndők a Budapesti Hentesiparértal és a kőbányai sertésfokereskedelmi csarnok.

A bizottság a javaslatokat elfogadja. **Szilassy** Zoltán főcsoportbiztos előterjesztése a rendezőbizottság elhatározza, hogy: az állami vizsgéztési hivatal felkérndő,

hogy az öntözési és talajjavítási kiállítást rendezze, a saját költségén állítsa össze. Felkérőnk továbbá a növénytermelés, növénykörtana, dohánytermelés és a m. k. rovartani állomások, hogy az Alföldre fontosságú bíró s szakmájuk körébe vágó kiállítást saját költségükön állítsák egybe, a m. kir. földtani intézet pedig arra kéréndő, hogy az agrár-geológiai és a talajkultúrái a rendező-bizottság költségére csinálja meg.

Ezenkívül felkérőndök:

a Hungaria műtrágyagyár, hogy a szuperfoszfát hatásának kimutatására szolgáló kiállítást egybeállításának költségét fedezze,

Kulmár Vilmos, hogy a Thomassal hatásának kimutatására szolgáló kiállítást egybeállításának költségét fedezze,

Csernák Sándor m.-óvári gazd. akadémián tanár felkéréndő, hogy a műtrágyák hatásának kimutatására vonatkozó kiállítást a rendező-bizottság költségére készítse el.

Külön tiszteletdíj adományozására felkérőndök: a M. kir. dohányjövőkét, a Czukor-gyárosok egyesülete, Sörgyárosok egyesülete, Szeszgyárosok egyesülete, Felkéréndő a párisi kiállítás magyar kormánybiztosága, hogy a szakoktatást és lemoratóriumok részére a párisi kiállításra gyűjtött anyagot engedje át a szegedi kiállítás részére.

A kiállítás költségvetése.

Rubinek Gyula a kiállítási iroda főnöke előterjeszt a csoportok javaslata alapján egybeállított költségvetést, mely azonban még több-kevesebbé változás alá fog kerülni.

A rendező-bizottság az előterjesztett költségvetést, mely általános tájékoztatást nyújt a kiállítás költségéről, tudomásul veszi annak a kötelezettségnek kimondásával, hogy a csoportok ezt betartani kötelesek.

A bizottság elfogadja azt a javaslatot is, hogy a kiállításon történő eladások után az elő állásnak 2%, egyéb csoportokban 10% adósságnak.

Rubinek Gyula a kiállítási iroda főnökének előterjesztése a rendező-bizottság felkéri Szeged város törvényhatóságát, hogy Újnegyvetet a kiállítás céljaira egészben engedje át, az utat behomoklásáról, az állandó épületek festéséről s a kiállítás ideje alatt színi előadások tartásáról gondoskodni sziveskedjék, ugyancsak kéri, hogy az emelendő díszkaput és Népliget kerítését átvegye, a vízvezeték hálózatának a kiállítás területére való kiterjesztéséről is gondoskodjék.

A bizottság átrátot intéz a Szegedben állomások honvédségi és közbiztonsáregrebeli tereparancsnokához, hogy a hatonai zenekarokat a kiállítás egész idejére átengedni sziveskedjenek s a kiállítás területére újjel örséggel néhány szakaszi kirándeljenek, ugyancsak a lövészeny és tornászok ügyeire iránlyos leltérszám kordon kirendeléséről gondoskodjanak.

Felkéri a bizottság a szövetségi nagygyűlést, hogy írjon fel a földművelésügyi miniszter urhoz adományozása és a költségekhez való hozzájárulás iránt, hogy a nagygyűlési gazdaságkongresszus rendezzen Szegeden és körje fel földműv. minisztert, hogy jövére a kisgazdák csoportos kirándulásait megvédelmezze iránlyos kéréje fel a nagygyűlés a Szövetség tagjai, hogy Szegede csoportos kirándulást rendezzenek s általános mezőgazdasági kiállítást ne rendezzenek.

Rubinek Gyula, a kiállítási iroda főnöke, előterjeszté ezután az állandós beérkezett ajánlatokat, melyeket a bizottság az igazgatóságunk ad ki elintézés végett. Az igazgatóság az elnökségen kívül beválasztja a bizottság **Lichtenberg Mór**t, a szegedi díj e. elnökét, **br. Malcoms Jeromost** és **Bokor Pált**.

Végül megállapította a bizottság a kiállítás és lövészeny beépítéjait a következőkben:

A kiállítás és lövészeny beépítéi díjai.

A kiállítás beépítéi díjai: megnyitási napján d. u. 1 óráig személyenként 1 korona; azután mindennap személyenként 50 fillér. Tumulók csoportos tanárok vezetése mellett s katonák őrmestereit a felm. személyenként 20 fillér. Állandó jegy az egész időnyre 3 korona.

A lövészenyeken: Beépítéi díj személyenként 50 fillér.

I. oszt. páholy 8 forint.

II. „ „ 5 „

Ülőhely az első 3 sorban 2 ft.

„ „ „ 1 ft. 50 kr.

A tribünök előtti téreről állóhely 1 korona.

A kongresszus jegy a kiállításhoz állandó beépítéi jeggyal szemleg.

Több tárgy nem lévén, elnök berekeszt az ülést.

Országos központi hitelszövetkezet.

A mezőgazdasági és ipari hitelszövetkezetekről szóló 1898. évi XXIII. törv.-czikk alapján létesítendő országos központi hitelszövetkezetek f. h. 4-én volt alakuló nagygyűlése. Több évtizedes sürgető kívánságot valósít meg ez az intézmény, amelynek létrejövetele oly nehezen történt, amely a közvéleménynek és a társadalmi téreről más tiszteletre méltó eredményeket elért magánosok működésének meg nem tagadhatása folytán elkerülhetetlen volt.

Annak idején, amidőn az 1898. évi XXIII. t.-cz. meg mint javaslat, a képviselőházhöz benyújtott, egyesületünk behatón foglalkozott vele és a törvénytervezet ellen a szövetkezeti működés terén legelső érdemeket szerzett vezérferfak részéről súlyos aggodalmakat keltett. Ez az aggodalom kivált abban összefonosult, hogy a törvény egy tisztán állami intézmény létesítését látszott szolgálni, miáltal a társadalmi erők szabad fejlődését akadályozva, a szövetkezeti térer az államszocializmus érvényesülését segíti elő. Akkor ezen állítás ellen maga a földművelésügyi miniszter tartotta szükségesnek a képviselőházból tiltakozni s kitálatba helyezte, hogy a központi hitelszövetkezet alapszabályai lesznek hivatalban ebben a tekintetben az aggodalmak teljesen eloszlatni. Sajnálatmal konstatáljuk, hogy ez nem történt meg.

Ugylátszik a földművelésügyi miniszternek legjobb akaratát nem volt elegendő a pénzügyminiszter eredeti szándékának a leggyőzésére és a központi hitelszövetkezet alapszabályait nemhogy enyhítették volna az állami beavatkozás túlságos mértékét, sőt ha lehet, még nagyobb mértékben kiterjesztene igyekeztek, mintha csak a törvény végrehajtását az igyekezet vezérelte volna, hogy a társadalmi térer működő és teljesen az önszegély alapján álló eddigi szövetkezeti mozgalmak teljesen megbénítsa és az egész szövetkezeti működést államosítsa.

Élég ebben a tekintetben reámutatunk a központi hitelszövetkezet alapszabályainak 40. §-ára, amely az államnak adja a jogot biztosítja, hogy a közgyűlésezen ezer szavazatot erejéig any

szavazatot érvényesítsen, amennyit a megjelent tagok üzletészei képviselnek. Ezzel a közgyűlések az állam által való mindenkor majoritálása biztosítva van. Holott erre annál kevésbé van szükség, mert a kormányának vétőjege van minden közgyűlési határozatra s az igazgatóságban a három elnökön kívül még kinevezett igazgatóság tag és a kormánybiztos által mindenkor döntő befolyása marad. A közgyűlésezen történt is ezirányban felszólalás, azonban teljesen eredmény nélkül, az elnökség nevében **Hajós József** alelnök meg sem kísérelte megkérni a közgyűlést a 40. §. helyességéről, egyszerűen az ellenindítvány mellőzését kérte.

De van még egy megjegyzésünk. Az igazgatóság összeállítását korántsem tartjuk megfelelőnek sőt szerencsének sem. Abban a budapesti bankok főképviseleti foglalnak helyet. Tudjuk, hogy ezeknek a bankoknak elsősorban érdekük, hogy a vidéki pénzintézetek, melyek pedig éppen a kisemberekkel szemben a legnagyobb üzorszokásokkal üzik — minél jobban prosperáljanak, mert annál inkább igénybe veszik a központi pénzforrásokat. Hogy képzüljen már most, hogy a közp. hitelszövetkezet oly politikát folytasson majd, amely a szövetkezeteket okvetlen felvirágoztassa és ezzel a meglevő vidéki pénzintézetek üzletét rontsa, midőn ezeknek főképviseleti fogják itézni a szövetkezetek ügyeit?

A közgyűlése lefolyása különben a következők volt:

Lukács László pénzügyminiszter, mint elnök megnyitván az alakuló közgyűlést, üdvözölte a megjelent alapítókat s tudatta, hogy 152 alapító tag jelent meg 2633 üzletészt képviselővel. A nagygyűlési felhívására báró **Harkányi János** és **Serly György** kérte fel. Bejelenté azokat, hogy az állam által jegyzett egy millió koronával együtt eddigleg 378 440 304 darab üzletészt jegyzett 3,034,000 korona névbőlben. A befizetett összegből egy millió korona kamatozó pénztári utalványokban van elhelyezve s melyet az igazgatóság megalkult, ezt az összeget azonnal rendelkezésre bocsátja.

Bejelenté továbbá a miniszter, hogy a **Posti Házasi Elő Takarékpénztár Egyesület** egyelőre 50 darab részt jegyzett, de kitálatba helyezte, hogy melyhet a szövetkezeteknél eddig legelőt idején felszabadtal, a jegyzést kiegészíti 800,000 koronára. Kiszönetelt vette tudomásul a közgyűlés a **Magyar Földhízel-intézet** igazgatóságának azt a főjónálnt szolgálatát, hogy míg az intézmény irodái berendezkednek, a megfelelő helyiségeket s szerelvényeket rendelkezésre bocsátja.

A miniszter ezután főhívta a közgyűlést, hogy tárgyalja az **alapszabályok** megváltoztatás s kiülbözött módosító javaslatokat tétel, az alapszabályokhoz hozzácsatlak: **Kiss Sándor**, **Csonos Imre**, **Bartha Ödön**, **Meskó Pál**, **Horváth János**, **Berndt István**, **Tarnay Gyula**, **Szentpály László**, **Hajós József**, **György Endre**. A miniszter kijelentette, hogy mindazoknál a javaslatokat, melyek elhangzottak, jegyzőkönyvébe veszi és az igazgatóságnak megfontolásra ajánlatnak.

Közvetített az igazgatóság és felügyelőbizottság megválasztása. Mielőtt ezt megtörtént volna, a miniszter tudatja, hogy a királyi elnök gróf **Széchenyi Sándor** valóságos belső

168. ábra. A dobánykistérségi állom. és laboratorium épülete (folyosó felől oldal).

tíkos tanácsos, a földmiveltésügyi miniszter alelnöké *Hajós* József-et a kereskedelemügyi miniszter alelnöké *Burchard-Belaváry* Konrádot nevezte ki.

Gróf *Széchenyi* Sándor a király legmagasabb kegyét hódolattal fogadva, nem tagadja — nyomd — hogy mint új ember némi agygyályvái van. Reményli azonban, hogy az ügy szerete a a szakfeleltek támogatása meg fogja hozni az óhajtott sikert: a lakosság boldogulásának és ezzel a haza üdvének előmozdítását.

Az elnök ezután tudatja, hogy a maga részéről, mint pénzügyminiszter, *kormánybiztossá* Popovits Sándort nevezte ki, az igazgatóságra kiküldte *Bánffy György* gróf v. b. t. tanácsos és *Székely Ábrám* államvasúti igazgatót, a felügyelő-bizottságra pedig *Stoborits* Lajos miniszteri titkár.

A közgyűlés *Grötschl* Imre indítványára igazgatósági tagokul választotta a következőket: *Eiselt* József nagypáros, *György* Endre közgazdasági író, *Hesseli* Ödön, orsz. központi tákárszékvezető vezérigazgató, *Kornfeld* Zsigmond a hitelbank vezérigazgatója; a felügyelő-bizottság tagjai lettek: *Bernáth* István, *Borovics* János, gróf *Keglevich* Gabor, *Ottlik* Ivan, *Thék* Endre.

Ezzel az alakuló közgyűlés véget ért.

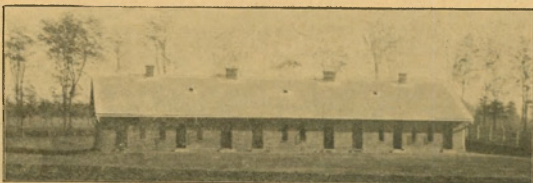
Sárosmezei gazdák fogyasztási és értékesítési szövetkezete.

Bujanovics Gyula

előadása a Gazdaságvetés november 29-ki közgyűlésén.

A szociálizmus ma a legelőtér társadalmi kérdés, forrongásban tartja a társadalmakat európaszerte és nálunk is, hol pedig hazánk agráriai jellegénél fogva jogosan remélhetünk, hogy menten maradunk a többnyire csak a nagyipar nyomában járó szociális munkásmozgalomtól, felülőt fejt a szociálizmus egy ritka, de veszedelmes alakja, az agrárszociálizmus. Az utóbbi évtizedek rájátszó gazdasági helyzete nemcsak a nagyobb gazdák között szedte áldozatát, tette nehezebbé a megélhetést, a boldogulást, de talán

még nagyobb mértékben "behozott rá a kisgazdákra, a gazdasági munkásokra. A megélhetésükben veszélyeztetett kis emberek ösztönzerűleg keresztek bajuk okozóját és nem birva az intelligencia oly fokával, hogy az általános gazdasági válságból vezessék azt le, első sorban munkaadóik iránt kezdtek bizalmatlannak lenni. És ebben a kritikus időben, midőn minden eszközt fel kellett volna használni, hogy a munkás felvilágosítottassék, miszerint a baj közös és a nagyobb gazda, kinél munkát végez, éppúgy érzi a válságot, mint ő, hogy közös' erővel, egymást kölcsönösen támogatva, iparkodjanak a bajjal megküzdeni, e téren mi sem történt,

169. ábra. Szárlócs-pajtkák a déli oldalról (különböle magyar rendszerek).

sőt az uralkodó merkantilis irányzat éppen a nagyobb gazdát jelötte meg a munkás előtt, mint bajai okozóját. Midőn pedig mindehhez még lelketlen igazgatások járultak, esodá-e, hogy a mezőgazdasági munkánép elvesztette józan eszét, hogy ma az ország sok részében a válsást és hazát nem ismerő szociálizmus már a vagyon- és közbiztonságot veszélyezteti. Ezen veszélyes társadalmi mozgalom lecsendesítése, a nép felvilágosítása, mely azonban eredményesen csak a nép anyagi helyzetének javításán alapult, egyik legfontosabb feladata a mai gazdaságtársadalmak és ebben elsősorban azoknak, kik a gazdasági válság nyomása alatt, annak enyhítésére a gazdaságvetésig megalakították.

És a cél elérésére talán az egyedül alkalmas eszköz a szövetkezeti eszme terjesztése, mert midőn ez által egyrészt nép anyagi helyzetén lesz segítve, másrészt látva a nép, hogy a szövetkezeti létesítő nagyobb birtokok, teljesen önzetlenül faradnak érdekében és folytonos érintkezésben állván azokkal, a bizalom, a társadalmi békének és eredményes együttműködésnek ez az elengedhetetlen alapja, visszatér és ha a bizalom egyszer a vesztők iránt megvan, többé az igazság nem talál termékeny talajra. Elmélettel azonban a népet, főleg hol az intelligenciának magasabb fokán nem áll, meggyőzni nem lehet, közzelfoghatóan, tettekkel kell megmutatni a népeknek, hogy a szövetkezeti tétel az intelligenciával való együttműködésből törén tényleges haszon háramlik.

Ezen szempontok vezérelték a sárosmezei gazdákat, midőn mult év augusztus havában a gazdasági egyesület kebelében egy, az egész megyére kiterjedő fogyasztási és értékesítési szövetkezeti létesítést határozták el. Ez elhatározást haladéktalanul a tett követte és annál, miközben előzetesen a nép között elmélettel reklámot csináltak volna, a gazdák a megalakuláshoz szükséges részvényeket maguk között jegyezve, a szövetkezeti megalakították és rögtön életbe is léptették, ugy, hogy szeptember végén a szövetkezeti működés meg is kezdte. Megkezdte pedig teljesen általán működő igazgatósággal egy szerény kis helységben, azon alapvetel tervei sem előtt, miszerint csakis minimális rész mellett képes tagjait olcsó árval látni el. És csak akkor, mikor már tényleges eredményekre hivatkozhattunk, figyelmeztette ki-kí saját közösségben

a parasztagadúkat a szövetkezete, megmagyarázva nekik, hogy ezt a gazdaságvesztést azért létesítette azért egy a nagy-, mint a kisgazdák összes szükségleteiket közvetlenül a forrástól szerebbe be, előszörban jobb minőségű kaphassanak; felhívta őket, hogy győződjenek meg a szövetkezeti mibenlétéről és ha látják, hogy az rájuk nézve előnyös, lépjenek be ő a szövetkezetebe, hol nagy- és kisgazda között nincs különbség, egyforma joga van mindenkinek, egyforma haszon háramlik mindenkire.

Egyes parasztagadúkat már a vezetők iránti bizalomból is belettek, a legtöbbit azonban a kíváncsiság vitte rá, hogy az eperjesi központban megjelenjen. Ezek a tagok lettek a szövetkezeti további terjesztői, mert ki-kí hazameve falujába, eldicsekedett a jó vétellel és a szomszédok már csak kíváncsisághból is kezdtek az árúkat és árat az eddigiekkel összehasonlítani és a mindig mutatózó nagy különbség ugy árban, mint minőségben háttasozott rokkant volt mind a régebbi. Szóval kezdetünk helyisége kezdett nagy látogatottságnak örvendeni, a már belépő tagokon kívül e

170. ábra. Dobánykistérség lakása.

megye minden részéből maguktól özönlöltek a szövetkezetről, de nem tudjuk mi van a dolgban. Az igazgatóság feladata volt ekkor az önként jövőeknek a szövetkezeti eszmét, feladatát, célját magyarázni és azon kedvező helyzetben voltak, hogy a szövetkezés hasznára rögtön rá is mutathattak, bemutatva a szövetkezeti tárgyjegyeket.

Eppen ez az eljárás, hogy kerülünk minden előzetes reklámot, de egyenesen a szövetkezésből mindenkiére hátráló hasznára mutatunk rá, szílt bizalmat a népel, mely már nem egyszer győződött meg róla, hogy nagyhangú reklámok mögött rendszeren jogosultalan önérdék laplang.

Látva továbbá a nép, hogy a szövetkezet élen a megye legfelfüggetlenebb gazdáik állanak és látva azt, hogy a szövetkezeti akció mellett abból hasznot húzni nem lehet, meggyőződtek róla, hogy az urak tisztán csak kérdésekből fíradnak írniuk és evvel együtt a szövetkezet iránt, a bizalom nődönött, a szövetkezetbe való belépések oly tömegesen történtek, hogy az igazgatóság szinte megjéjt: vajjon képes lesz-e a kívánalmának eleget tenni, annál inkább, mert hisz az egész üzleti berendezés létesítésénél és vezetésénél szövetkezetünk előtt egy új kezdeményezés, példa, mely után indulhattunk

171. ábra. Szédlő postjának az északi oldalról (előtérben a német és hollandi rendszer).

Forgalom	Bevétel
Szept.—Okt.—Nov. 1897	8,071 ft
Decz.—Jan.—Febr. 1898	7,916 "
Márc.—Ápr.—Máj. 1898	45,796 "
Jun.—Júl.—Aug. 1898	46,000 "
Szept.—Okt. 1898 két hónap	43,000 "

Mult év szeptemberétől tehát ez év október végéig forgalmunk bevételben 150,733 ft-t és a fokozatos fejlődés mellett tanszükség, hogy míg az első 7 hónap bevételé összesen 28,323 ft, addig az utóbbi 7 hónap 122,450 ft bevételt mutat fel.

Összes évi rezink körülbelül 3500 ft,

már 3% bruttónyereséggel megélünk és így jelentékenyen elődöbök lehetünk.

Fóhasznunk különben is a skontó vagyis a készfetéssel járó 1 $\frac{1}{2}$ —3% kedvezmény és daczára aránylag csekély alaptőkénnek soha fizetési zavarban nem voltunk, de képesek vagyunk fizetésünket napra teljesíteni, mi nemcsak a kereskedői világban szől irányunkban nagy bizalmat, de rák névze is nagy haszonra jár. Ezt pedig úgy érjük el, hogy miután minden czég 1—2 havi fizetési időt engedélyez, minden czikkből annyit rendelünk, a mily mennyiség 2—3 hét alatt elfogy és így az árérirt már bejött fesszeggel fizetjük annak árát. Hitelt csakis főraktár-kezelőinknek engedélyezünk, azt is csak árúhitelt és megszorított nagyságban, magánosokkal szemben hitel nincs. A nép bizalmának jele, hogy daczára annak, miszerint pár ezer parasztagda fordult meg nálunk, arra eset nem volt, hogy nálunk alkudni próbáltak volna, mivel tudják, hogy mindent lehető alacsony árnak adunk.

Követtettünk ezen idő alatt a lényegesebb czikkekéből a következő mennyiséget:

Lóher, luczerna, répa stb.		
magvak	120 q	5400 ft
Mútrágya	10.400 "	35.612 "
Tengeri (élelmi ezélokra)	3.000 "	15.589 "
Gazdasági gépek, eszközök		5.124 "
Liszt és korpa	4.496 "	52.287 "
Petróleum 300 hordó	407 "	6.894 "
Hüvelyes	398 "	4.125 "
Kávé	18 q	2.340 ft
Rizs	198 "	3.963 "
Marhasó	227 "	1.498 "
Szappan	40 "	800 "

Mindenütt beszerzési árakat számítva és hogy eladási árának is méltányosak voltak, erre szabajon néhány példát említenem.

A mútrágyára névze évi szerződésünk van a „Hungária” mútrágya-gyárral, melynek értelmében megénk bármely vasuti állomáson átveve, a foszforsav kilóját 25 krajval szállítja.

172. ábra. Simóti Adz.

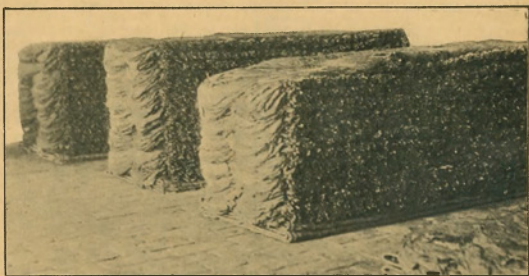
volna, nem volt, egész üzleti berendezésünket csak az életből merített tapasztalatok alapján kellett megállapítanunk.

A szövetkezeti eszme azonban oly egyszerűség, az abból mindenkiére hátráló haszon oly nagy, hogy most alig egy évi működés után, már a kezdet minden nehézségein túl vagyunk, üzletünk reális alapokon virágzik, gazdaságosságunk már megszokta, hogy minden szükségesletének beszerzésénél hozzánk fordul és mi öszeköttetésünkkel fogva képesek vagyunk azokat kielégíteni. A szövetkezet már közsükséglet, melynek hasznáról kis- és nagygazda egyaránt meg van győződve és oly eredményeket mutathatunk fel, melyek talán alkalmasak arra, hogy másutt is buzdítóan hassanak.

Ma szövetkezetünknek 2200 részvényese van, kik körülbelül 3000 részvényt jegyeztek, tényleg be van fizetve mintegy 10,000 ft. Eperjesi központi raktárunkon kívül tagjaink kényelmére 25 főraktárunk van a megye különböző részében és tagjaink részvényjegyük előmutása mellett bármelyikből szerzethetik be szükségesleteiket. Azonkívül 4 falusi öndőlő szövetkezetet, mint tagokat szintén mi látunk el szükségesleteik legnagyobb részével.

Szövetkezetünk fokozatos emelkedéséről, üzletünk nagybizottsáról a következő kimutats a legjobb bizonyítások.

melyből személyes járandóságok (ügyvezetőtőkár 1000 ft, könyvelő-pénztárnok 600 ft, raktárnok 480 ft, háziszolga 220 ft) 2300. Lakbér 450 ft. Egyéb 750. Melyössze a nagy üzleti forgalomhoz arányitva elenyésző csekély és képessé teszen minket, hogy míg a details kereskedő 20% bruttónyereséggel dolgozik, mi

173. ábra. Elészlet a dohányraktárból (fermentációban levő dohány-maglyak.)

Kerül tehát 16°/o-os szuperfoszfát 4 frtba és ugyanezen árban adtuk tovább gazdánkaink, kinek-kinek legközelebbi vasuti állomására szállítva. Eperjesi rakтарыnkól kicsiben átvéve 4 frt 20 kr volt az ár, mivel a befutvarozás és kezelési költségeink miatt. Mi tehát 50-kötségi arán adtuk tovább a mütrágyát gazdánkaink és mégis volt hasznuk vagyonként 3% skontó és a gyártói egy kis jutalék, kezelési költségeink teljesen elég.

Lisztelő a 1°/o-os skontó mellett a kicsiben eladásnál még 1/4 hasznát vetünk, a nagyobb szállítványainál az általános önköltségek adtuk, csakis a skontót számta.

Tengerinél, az itteni piacához képest, dacára annak, hogy minőségben összehasonlíthatlanul jobb árut adunk, állandóan 50—80 kral q-éket lehetünk olcsóbbak. Péteróvánnál, hol a minőségben legnagyobb volt a különbség, mert fátm a kisgazda a falsú szócstól jó minőségét nem kaphatott, még ha meg is akarta volna fizetni, a különbség kilónként 4—10 kr. Oly minőségű szalon-péteróvánnak, hogy az összes nagybirtokosaink is mind azt használták, az ára eddig hordóban vége, kilónként 16°/o, a kisüzemeknél pedig gondoskodott róla, hogy az ár mára már 19—20 kr legyen. Rizsárak detailban 13—19 krig. Kávé 130—180 krig. (Megjegyzendő, hogy egy olcsóbb, de a jó Santos-kávéval kivál, csak a legfinomabb Kubas- és Mokka-kávékat tartjuk, melynek bolii ára 220—240 kr) Gazd. gépeknel, az árjegyzékek képest barmely gyárból 10—25% ig terjedő árkedvezményt nyithatunk tagyainknak.

Látható ebből, hogy minden áruknál garantított minőség mellett jelentékeny az ár-differencia és ehhez képest nagyon jelentékeny az évi megtakarítás, vagy, mint kis háztartással, gazdaságilag egyaránt. Az erkölcsi hatás azonban nem kisebb. A nép — fátm kezd gondolkodni, kezd önállóságot tanulni, mert látja, hogy a gazdák össetartásából mindnyájunkra haszon hárámik, látja, hogy közös erő mellett nincs rávalva a falsú szócstos, vagy boltos monopoliumpára, falsú szócstosnak és a másokéval mára már lésez kezdésedők és legúbb közönségben, hol főújkain vannak, a nép magától jön rá, sőt egy pár helyen már meg is valóstolta, hogy a realgát is kiberli, magukót kezdenek takarékmárak felállításáról gondoskodni, nálunk pedig folyton sürgetik, hogy a terményértékesítési üzleteket is mielőbb indítsuk meg.

A terményértékesítési lépezi szövetkezetünk legközelebb feladatát, sőt részben már a térer is мүködik és ha majd, mire az időközben megjeggett vagyonlettár szerint teljesen alapos reményünk van, pár év múlva szét tartalunk fel is lesz, a legkönyövényben vehetjük fel мүködési körünkbe a hitelszövetkezeti teendőköt is.

Ma már a berendezési nehézségekben, a siker iránti kértékeny túl vagyunk, tágas, könyömes, sőt díszes üzletihelyiségünk van, mely állandó találkozási helye, érinkeztési pontja a nagy minde. A szövetkezetnek nagy és széles székének, kik a nép munkáiban vállalkó a szövetkezetet, mely községükölet, melynek hasznáról mindenki meggyőződött. És ha e gyors eredmény okait keressük, a szövetkezet eszme önmagában rejli hatalmas faktorán kívül a szörömpregy gazdák ösintele meghéssésben és buzgalomában, kik az ösintele meghéssésnek nemcsak szép szavakkal, de ahol kellett a mültben, vagy ha kell a jelenben, saját munkájukkal és fáradságjukkal is hozzájárultak a sikerhez.

Ez az áldozatkészség, nem pénzben, de munkában, elfáradtatása mekönyömetnek, mert az annak a laklításával a szövetkezetel járó szellemi munkát kezdetben legalább, egy szövetkezet sem képes, ha sikerrel akar dolgozni, saját jöveelméből fedezni, hol azonban az megvan, ott nincs mit félni, ott az eredmény el nem maradhat.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Reváztató: Kerpely Kálmán.

A m. kir. dohánytermelési kísérleti állomás.

Mezőgazdasági kísérleti ügyünk Darányi földművelésügyi miniszter alatt sokat fejlődött. A kísérleti ügyre szolgáló intézmények egész sorozata azüddik az 6 nvehez. Ö léptette életre mind egyetemen új intézményeket, ö életianni és takarmányozási kísérleti állomást Budapestben, a növény-élet-és kórtani állomást Magyar-Óváron, a dohánytermelési kísérleti állomást Debreczenben; a meglévő intézmények közül fejlesztette az országos növénytermelési és gépkísérleti állomások Magyar-Óváron, a rovarutani állomást Budapestben, a hazai gyökér-kísérleti és magvizsgáló állomások. Terbe van véve egy teigazdasági és szesztermelési kísérleti állomásnak fellátása is. Darányi miniszter léptette életbe a mezőgazdasági kísérleti ügy központi bizottságot s annak hivatalos közlönyét a „Kísérleti Közlönyek-el”.

Hogy mindezen intézmények kísérleti ügyünknek és íly mezőgazdasági haladásunknak nagy szolgáltatást fognak tenni, kétségtelen dolog. Merem állítani, hogy kísérleti ügyünk jelen szervezetében, a külföldi hasonló intézményekhez messze túlszárja. Mert a míg a külföldi állomások minden elükötti munkájuk és rendszer nélkül „ület” szerien dolgoznak, nálunk az egyes állomások szakmájukkal megfelelően külön meghatározott munkakörrel bírnak, de azért a kísérleti ügy központi bizottság után, mind össekötő kapocs utján, egyöntetű rendszer alapján dolgoznak. Az egyöntetűség az egyes szervezésekben, de ösleten határolt munkakörben taládom én kísérleti állomásaink erősségét és sikeres működésüknek alapját.

Az egyes külföldi kísérleti állomások példál, leguányeg időben a legkülönbözöbb és legellérőbb mezőgazdasági kérdésekkel foglalkoznak. Magyarországon pedig az egyes kérdések tanulmányozására oly sok időt, mint talán erre szükség volna, nem fordíthatunk, mert már is egy másik fontos napi kérdés nyomul előtérbe. Nálunk az egyes állomások, csakis a szakmájuk körébe ös dolgokkal foglalkoznak, ezekben szenteik minden idejüket és hogy ez esetben sokkal alaposabban járhatnak el, minden kötségben fellül áll. Az egyes munkálatok pedig, az egyöntetű szervezés alapján végeredményükben mégis egy kikérített egészét annak, és válnak igazán hasznos támogatói a mezőgazdasági gyakorlatnak.

Kísérleti állomásaink közül az alkalommal, a m. kir. dohánytermelési kísérleti állomással kívánok bővebben foglalkozni.

Hazánkban, mint dohánytermelő országban, a dohánytermelés és értékesítés kérdései igen fontosak. Ez ügyben már régóta sokan és sokat írtak, egy dohánykísérleti állomás felállításának szükségét hangsúlyozták. A debreczeni központi állomás kivül Békés-Csábnál egyelőre egy fők-állomás is létesített.

A fokozatos fejlődés arányában ezen fők-állomások is szaporodni fognak, a mennyiben minden jellegzetes dohánytermelési körzetek így lesz a maga állomása, melyeknek munkakörét Debreczeni központi állomás fogja megszabni.

A míg a főkállomások tisztán csak gyakorlati irányú tevékenységet fognak kifejtetni, addig a központi állomás a gyakorlati munkásságunkon kívül, a dohánytermelés keretébe ös tudományos kérdésekre is kiterjednek és

ennek arányában a tudományos buvárokódáshoz szükséges felszerelésekkel teljesen el lesz látva.

A debreczeni központi állomás egyelőre évenként 10 kdt. hold homokon és 5—6 kdt. hold fekete földön (bérfdő); a békés-csábnál főkállomás 8° kdt. hold fekete földön termel dohányt. Az állomás telege zenéüvül a központi állomásnál 10, a főkállomásnál 2 kdt. holdat foglal el, melyen az épületek — a központi állomásnál zenéüvül a botanikus és kulturterkek — vannak elhelyezve. A központi állomásnál az épületek 5, a dohánybotanikus és kulturterkek 2 kdt. holdat foglal el. Minden részlet külön-külön sodronyhálós kertessel van elkerítve. A szükséges épületek közül az idén következő készületek el: a laboratorium főépület, a dohánykertek lakása, a magyar, német és hollandi rendszerű saját hátfülsé kivételén, a simtó ház, két rakárthelyiség, egy fúrott és egy ástott kút. A különböző rendszer szerint készült palántahozzás és rövid pórkra, eszikkárok, nömet zsinór, hollandi pálcza és a macedonia fűzési módra vannak berendezve. Ugyanígy épületek — de kisebb mértékben s a szomszédos épületek nélkül — készületek a főkállomásnál is.

Jöv évenben épül a mesterséges szártása berendezett amerikai Snow rendszerű pálcza, továbbá a hercegovinai és macedonia fajlás szerinti napon való szártás berendezése. Terbe van még véve a központi állomás, egy nagy eresztorony, a dohánygyökér- és ös dohányértékészke központi felállításai is.

A dohánybotanikus kertben a világ öszes dohányféléseit, országoktén és fajtánként csoportosítva kerülnek bemutatásra; a dohánykulturket pedig a tudományos buvárokódáshoz szükséges azévek körüli kísérletek céljára szolgáló. Itt természetesen elhelyezendő a vizsgálatok és üvegházban, az elhelyezéskor előállítás céljából a mesterséges kereszteléshez szükséges sodronyhálós épületek, a meteorológiai megfigyelésekhez szükséges felszerelések stb. Az 1 kdt. hold nagyságú palántanevelő üvegházban a palántanevelés vizsgálatokhoz szükséges különböző rendszerű meleg ágyak elhelyezésére, és a duggatók (piquirózt) palánták nevelésére szolgál.

A dohánytermelési kísérleti állomás мүködése következőképpen körvonalozható. A központi állomás a tudományos buvárokódáson kívül felül a dohánytermelés keretébe vázó öszes gyakorlati kérdéseket, elkezvő a palántaneveléstől a dohánytatásáig; sőt még azontul a dohány fermentációjára — a rakárban való kezelésére — is kiterjeszti figyelmét. A főkállomások elsősorban fajtatásmelési kísérleteket végeznek annak megállapítása végett, mely fajtatások melyek az életemeték talaj- és klimatikus viszonyainak és a termelés ezlnak legjobban megfelelnek. Pontos feladatok lesz a dohánytermelés is, ezzel kapcsolatban pedig a dohány öszerkü művelésével és kezelésével példát lesznék hivatalosak a térer hirtelén, melyek ajánlásoknak. Zenéüvül bevontnak a kísérletek körébe a dohánytermelő gazdák is, amennyiben közretéknék egyénábj egy jobb termelőfaj fajtatásmelési, trágyázási stb. kísérletek eszközöltetnek.

Ezen szervezésel a kísérleti állomás még azon kívül szánja, hogy ottmennyi csak bizonyos vidékre lehetnek irányadók, mert мүködését az egész országra kiterjeszti, az életerményeket pedig feldolgozva közhírré teszi.

A dohánytermelési kísérleti állomásnak fogja feladatát képezni, a dohánytermelésnél tapasztalt hibákat kiküszöbölni, a hazai dohányfélésségek és a nemzetközi félésségek között a rendszeres dohánytermelés megphosnaiti és a dohánytermelés térer székeség általános szakképzettségét emelni.

Hogy a dohánytermelési magy nap is sok hibát követelek el, az tény. Így igen gyakran takarékoskodik szempontról a palánta

nevelésnél helytelenül járnak el, a minek a vége az elkésett ültetés. Már pedig a kinek ültetés klimatikus viszonyainak tekintve egyike a legnagyobb hibának s dohányunk durvaságának a hiányos szimuláció az egyik oka lenni. A trágyázásnál, a talaj előkészítésénél, az ültetésnél is sok hibát követhet el, nem különben a dohány gazdagságánál és kascozásánál is. A dohány törésénél s a zöldlevegő további kezelésénél is sok visszasságot találhatunk, amelyben a kelő szárazlevegő hiányában, a termelési körülmények nem ritkán minden rendszer nélkül, öltetészerző járnak el. E téren tehát az állomásnak bő teret és alkalmat nyílik munkásságát kifejteni és a hibás eljárásokból eredő károkat demonstratív rámutatni.

A kísérleti állomás különböző rendszerű és különböző anyagból épült szarzó patáival és az egyes paták alóló helyő berendezésével tanulmány tárgyává teszi, hogy a különböző termelési módok szerint, mely patarendszerek és fizető módok a legmegfelelőbbek, mert igazgatlanul, hogy a nálunk idős 5—6 méteres pörök cezlüknek nem a legjobban felelnek meg.

Igen fontosak a dohányosztályozás és simítás kérdései is.

Azon nézeteknek már többször adtam kifejezést, hogy a dohánynak simítása káros; és pedig annál károsabb, minél zsirosabb a dohány. Az állomás beható vizsgálat tárgyává fogja tenni, hogy a simításnak és simítóeszközök, a rátkári kezelésnek, hogy viselkedik és a fermentáció (éjsztes) befejeztével melyik szolgált a jobb anyagot. Ezzel kapcsolatban igen fontosak a dohányjerzésési kérdései is úgy gyakorlati, mint tudományos szempontból.

A fajtázás és jóminőségű dohányomból termelés érdekében eddigileg igen kevés történt. Fajtázta magot, a szimulációt alig beszédelhetünk, mert szamoshat, csetneki, agárdi stb. elnevezés alatt oly kevéreket kapunk, melyben a jelzett félésegből van a legkevesebb. Ennek okát abban kell keresnünk, hogy egyrészt a magtökök kiválogatásával jártak el a kelő szárazlevegő nélkül, másrészt a dohányjerzésési módok a magok a magok, a magok magokkal hozott magot, használtak fel s rontották el így módon az egyes vidékek dohányainak fajtajellegét. Ezenkívül magának a dohánymagnak termelésénél sem jártak el helyesen, a magtököket gondatlanul kezeltek, aminek végeredményeként, a külső behatásokkal szemben kényesebb, hibás, ocsorturra levelű dohányt nyertek. E téren tehát szintén gyökeres orvoslás szükséges.

A hazai dohányfeladások nemestésénél képezi, új dohányfajták kipróbálása is feladatát az állomásnak.

Hazánkban egymástól nagyon mértékben eltérő talaj- és égáji viszonyok között termelnek dohányt; a fetele között földöt a homokig, a hegyvidéki a szárazlevegő felétől az Alföldig minden átmenetben találkozik dohányval. Mítant pedig a termelési czélt s ezzel kapcsolatban a helyesen megválasztandó dohányfeladást elsősorban a talaj és klíma szabja meg, az új fajtaikkal eszközöznél kísérletek nagy gyakorlati jelentőségűek bírnak.

Végül igen fontos a dohánytermelési körülmények általános szabályozásának megismerése. Szükséges egy új a dohánytermelési körülmények, mint a dohány kertésznek. Előbbieknél azért, mert hiszen a dohánytermelési gyakorlati részének alapos és helyes ismerete tulajdonképeni hivatásuknak egyik legfőbb közegebb kellései képezi; a dohánykereskedés pedig azért, mert idegen országokból köztül a dohánytermelés tulajdonképen az 5 kezeik között van, ok látják el—legbünyűben minden alapos utasítás nélkül — a dohánymunkákat eleitől fogva végig. A dohánykerészt ügyességétől, buzgósgától függ javarésben a beváltásra kerülő dohány minősége s így kivánatos, sőt

égető szükség, hogy feles előkészítési rendszerünk, ezeken szakképzettsége emeltessek.

Ezen cél elérésére szükséges egy dohánygyővedéki tiszt és dohánykereskedő iskolá felállítása, a mai korbán már a dohánytermelési kísérleti állomás szervezésével, a dohánygyővényes programját képezte s rövid idő alatt a megvalósulás stádiumába fog lépni.

Az eddig elmondottakkal demonstrálni kívántam, a dohánytermelési kísérleti állomás működésének irányát és sokoldalúságát, kifejezve egyuttal ama nézetemet, hogy dohánytermelésünk érdekében a siker sem fog elmaradni. *Kerpely Kálmán.*

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Monostori Károly.

Fehérfolyás.

Egyik vasfényelőzetünk hozzáknak intézett leveleiben előadtuk, hogy egy tehene múlt évi augusztusban lobjarjván, ugyanazon év október havában folajtott és felhagytatott s mert tovább nem űzedéket, vemhesnek tartották, azonban a folyó év júliusában állni, hogy az állat nem vemhes, mi több, a fehér-folyásban szenved, mihál azt vélik következtetheti, hogy a szobán forog állat az október és július között időben elvetélt.

Az állatot f. évi aug. hó közepétől kezdve maig szakember szakzszerűen kezelte fehér-folyás miatt, de eredménytelenül. Felajogástat kör előzetünk a dolog mibenlétéről, a gyógykezelés helyességéről, a betegség további kezeléséről és arról, hogy van-e remény gyógyulásra?

A közölt adatokból látni, alig lehetünk hátrahagyva az állat, hogy a szobán forog tehát a hágtatókór tényleg megvémhesedett s aztán — nem tudható ok folytán — elvetélt. Meglehet, hogy oly falat vemhet vetett el a tehén, amelyet az ápolószemélyzet észre sem vett, de valószínűbb, hogy elitokoltak az elvetéles esetét. Különbösen is minden fel arra mutat, hogy a tehénben a magzathurkok visszamaradtak, aztán kirohadtak s ennek következménye a fehér-folyás.

Amint kérdéstevő közölt adataiból látjuk; a gyógykezelés az elvetélt után mintegy két hónap múlva kezdett meg, mikor a baj már állni volt s ez lehet az oka, hogy az — a különböző helyes kezelések — (krezol, annin, majd kénvasz zink és lysol irizgatóknak) máig sem engedett, de nem lehetetlen az sem, hogy az irizgálás nem volt helyes, nevezetesen lehet, hogy csak a méhnyélvű feokendzetest ki és nem a méh maga, ahol a bajnak tulajdonképeni fészke van.

Az állatot a közölt irizgáltsága tovább, de a méhet a kérdéstevő 2% os lysol-oldattal naponta reggel és este, s ha egy hét keretben belül javulás be nem áll, váljon meg — bármennyire nem szeretne is megválni — szobánforogtatható. *Mi.*

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

Rovatvezető: Mezey Gyula.

Burgonya(ragya)vész.

II.

A mint a multkor elmondottakból látható, a levelek és a szárrészek bántalma épen olyan fontos a gazdára nézve, mint a föld alatt nyugvó gumók. Szükséges tehát, hogy ezeket is megvédjük.

Mióta a „burgonyavész” pusztit, rendkívül sok védekezési kísérletet ajánlottak, a melyek

nek nagyrésze ma már esak történelmi értékkel bír. Ilyen pl. a *Jensen-féle* mivelési mód.)

A burgonyafészkeket 60—70 cm. sortávolságra csináljuk s a rendszer időben feltöltjük (csészékkel) nyírfa (a rendszer) Ártásvédőben azán a h. — árákat kissé oldalt döntve az ellenkező barzda felé (a hajlamlás 45°-nyi szögét nem szabad meghaladni) feltöltjük úgy, hogy a régi töltés felül 10—14 cm. földreleg legyen.

Ez volna a *Jensen-féle* mivelési mód nagy sikerrel alkalmazható kivételten, már akkor is esak különösebb fajtaikkal ajánlottak kertekben, kiesiben. Elvitathatlan előnye az, hogy a kondiumok sem a földregeten keresztül, sem pedig az eldöntött száraz mellett nem vitetnek az esővíz által a gumókhoz.

Gülke-féle mivelési mód: Az előkészített talajt egy irányban 4, a másik irányban 3 lábnyi sorokba vonalozzuk. A keresztező pontokra, köralakban (középen kis térséget hagyva) trágyát rakunk, a melyet földdel letakarva, rájukjuk a gumókat s ezek fölött körülbelül 5 cm. földregetet. Mikor a burgonya kihely, a sorokból megmivéljük és ha a növények araszmagasságot érleltek, feltöltjük őket, a fiatal növények közé is földet teszünk. A virágügy megjelenése után a sorokközé ismét megmivéljük újra töltögtünk úgy, hogy a szárákat egyenesen csillagalakban elrendezve, a középre a sorokközébe földet teszünk.

Látjuk milyen körültekintés, gyakorlatban kivételten eljárás ez, amelynek meg haszna alig van.

Ezenkívül ajánlottak még különfélebebelni különböző módokat, amelyek mind a gumó megvédezésre szorítottak, anélkül, hogy a lombal tördelt volna.

A védekezés mai módjai már jobban megfelelnek a czólnak. Egyik védekezési mód a betegeségnek természetesen legelőltentő fajták kultiválása. A magyar-örül m. kir. növénytermelési állomás szerint új kísérletei igen szép eredményeket mutatnak fel.**) Most folyt le a második kísérlet évi s a két év eredménye közül a hazai kevésbé ellenálló fajták védelemére alapján különösen kiváltak a következők fajtajellegűek:

- I. Címhal-féle burgonyák:
 1. *Wilhelm Körn.* Igen jól ellentáll.
 2. *Präsident Imker* Jól
 3. *Szévére* Jól

II. Rikler-féle burgonyák:

1. *Professor Mörker*. Jól ellentáll.

III. Paulsen-féle burgonyák:

1. *Ahaene stb.* Jól ellentáll.

Kivánatos volna, hogy a gazdák lehetőleg nagy számban szereznék be a jelzett fajtaikat, hogy így lassanként megszűnjön a szerepis teréről a hazai kevésbé ellenálló fajták.

A védekezés másik módja a lombnak alkalmas anyagokkal való permetezés.

Francia tudós volt az, aki felfedezte, hogy a penészgombák spóráit a részök minimális oldata is képes töltreketni. Ez a nyárgyöngyösűgű találmány megszállított bennünket peronosporiától, aminek beláthatatlan előnyeit az az ismeret felelosítja felhatat. A nyár főlegben különféle kísérleteket végeztem a gombabetegekés elleni védekezés tén, mely kísérletek egyike a burgonyaszőlő elleni védekezés volt.

A kísérlettel tulajdonképeni czélom a burgonyanövény lombjának megvédeése volt, mivel így a termés ha ugyan egészséges gumók lettek elvételre is meg volna véde.

A lomb permetezésére 1% os rézgálicoldatot használtam és pedig az oldat készítésénél különös figyelmet fordítottam a rézgálicoldat készítésére. Az oldatot a következő módon készítettük:

100 liter (1 hl.) tiszt vizet lemérve egy alkalmas edénybe (félfenékű hordó) 1 kg.

*) Hajas E. „Burgonyavész”.

**) Kísérletügyi Közlemények I. kötet. 4. füze

tiszta (szárgalcsizem) rézgálicot egy durva vászonzacskóba kötünk s az edényen keresztül tett keráborábra egy erősitjük meg, hogy a vízbe merüljön. Így a rézgálic minden kavargatás nélkül hamarabb oldódik s az esetleg benne lévő szemet a zacskóban visszamarad. Ha ezzel készen vagyunk, adunk hozzá ottlét meszet kis adagokban addig, míg a felkavart oldatba mártott „*vörös lalmaszappir*” meg nem kékül. Lakmuszappirt kaphatunk minden gyógyszerárban néhány krajczárért néhány szeletet. Ha a papír megkötül, az annak a jele, hogy az oldat elvesztette máró hatását s így nem lehet káros a növényzet levelére. Az ilyen módon készült oldat teljesen tisztas, a permetezőgéppel soha nem dugaszolja. Míg ha ottlét meszet adunk hozzá, annak egyrésze esetleg nem oldódik s ez könnyen beugraszolja a permetező porlasztó készülékét.

Az oldatot mindig jól fel kell kavarni mielőtt a permetezőbe töltik, mert a benne könnyen leülepedő részöl várjuk tulajdonképpen a hatást.

Különbösen vigyazunk kell a permetezésnél, hogy az összes szőlő részekre jusson az oldatból elég, anélkül, az anyag peccsoklómként. Ezért jól, ha a munkás a fenék fölött körülbelül könyökmagasságban tartja a permetezőcsövet, mivel így legjobban oszlik meg az oldat. Szélben nem permetezünk, mert az oldat nem oda megy, a hova akarjuk, sem pedig bors-ésis időben, mert az eső lemossa az oldatot s így az egész munkánk kárba veszne.

Legjobb, ha csak lehet eső után permetezni. A munkás ne várja meg, míg a lomb az oldattól kékszerű lesz, mert akkor már sok anyagot pazarol el. A jól permetezett lomb úgy néz ki, mintha harmatos volna, csak nedves, de nem lucskos. Ha megszárad ugyan fehérskékszerű lesz.

Annak a permetezések számát illeti, arra nem lehet egy határozott szabályt felállítani, mivel ezt igen sok körülmény befolyásolja.

Rendes körülmények között elég ha kétszer permetezünk és pedig először június végén, másodszer július végén, esetleg ha a gomba nagymértékben pusztítsa s esős idők járnak, augusztus végén is permetezhetünk. Egyes burgonyafajtákat, amelyek nagyobb ellenállást tanúsítanak a betegséggel szemben, elég ha egyszer permetezünk is. A kísérleti anyagok különböző meg lett vizsgálva, hogy beteg burgonyagumók ne kerüljenek közé. Minden 50 □-lées tábla két részre volt osztva s az egésznek az előveteménye kalászos volt s trágyázva az anélkül is jó erőben lévő talaj azért nem lett, nehogy a trágyával gombacsisárok kerüljenek ki. Minden táblába más-más burgonyafajta volt ültetve és pedig úgy, hogy a tábla egyik része permetezett, míg a másik nem. A felhasználást anyag közül 2 fajvalto-

zat olyan volt, amelyiket igen meg szokott támadni a gomba, míg 3 ellentőlől fajváltozat, így lehetett aztán pontos következtetést vonni a betegség tekintetében. A végzett kísérlet eredménye az alább közölt táblázatból látható:

Amint a kimutatásból látható, a permetezés jó hatása mindenkin fajtánál mutatkozott. A két első faj, „*Róssa*” és „*Höphely*” burgonya természetes ellenállóképpessége igen csekély s ezeket a permetezéssel sem lehetett egészen megvédeni, ami egyébiránt a második permetezés után (aug. 6.) igen kevés záporcsinok tulajdonított, amely eső részben lemosta a permetezőanyagot. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy az ilyen lemosott leveleken volt a betegség konstálható.

A permetezetlen táblákon termelt gumók keményítőtartalmának összekössése, ha nem is nagyon feltűnő, de mindenesre jelentékeny, annyival is inkább, mert a vizsgálatra kiválasztott (betegségmentes) burgonyák lettek felhasználva. A termés mennyisége közöpségen mondható.

A három utolsó „*Wilhelm Korn*”, „*Professor Marcker*”, „*Magyar kincs*” minden tekintetben kitűnő fajták, a melyeknek természetes ellenállása igen nagy. A gumók keményítőtartalmával is, a hozam igen jó s így ezeknek kultiválása ajánlható. A „*Professor Marcker*” ugyan nem olyan ellenálló, mint a kettő több s hogy ilyen kis mértékben jelentkezett a permetezetlen táblán a betegség, azt részben az ideai abnormis időjárásnak tulajdonított, amennyiben az igen meleg esőtlen nyár a legkevésbé sem kedvezett a gombabetegségeknek. A „*Magyar kincs*” minden tekintetben kiváló a többi közül, amennyiben ezen egyáltalán nem lehetett konstáltni a betegségnek nem nyomot sem. Ha ez nem fog degeneralálni, méltán megérdemli a nevét s a termesztés terén nagy szerep jut neki.

A bordói lé elkészítésének körülménye volta arra ösztönözte a szakköröket, hogy egy olyan anyagot találjanak, mely hatásában egyenlő volna a bordói lével, de a permetezőszéri elkészítése ne igényelne gondos figyelmet. Minden évben jön is szép számmal a kereskedelemben új permetező anyag, a melyek ha a hozzácsatolt reklámot nézzük, egymást fölüljárják jószág tekintetében. A gyakorlat azonban rendszeren nem ad igazat a reklámnak s ahogy jöttük, úgy tűnnék le ezek az új permetező anyagok a szereplés teréről. Nem tartom szükségesnek ezeket felsorolni, annyival is inkább, mert a magyar gazda ebben a tekintetben eléggé óvatos, sőt tulságba is megy, amennyiben az általánosan ismert s kipróbált anyagokat is mehezen fogadja el, ha azok pár krajczárért drágábbak a régiekénél, bármennyivel jobbakk legyenek is.

Ujabban dr. H. Aschenbrant strassburgi (Elszász) gyáros hozott forgalomba egy permetező anyagot „*Kupfersewkeralkalypulver*” (réz-cukor-mészpor) elnevezés alatt. A gyáros a szőlő és burgonya permetezéséhez ajánlja, mint kitűnő permetező anyagot.

A magyar-óvári m. kir. állami vetőmagvizsgáló, növényélet- és kertani állomás a földművelésügyi miniszterium magházisa folytán a fentnevezett anyaggal permetelési kísérleteket végzett és pedig a bordói-lével párhuzamosan, a kísérletek eredményét, mint alább látható, a tökéletesen kielégítő voltuk s a „Strassburgi por” tökéletesen megfelel a hozzáfűzött várakozásnak.

Az oldat elkészítése a következő: Lemérünk az anyagból 3—3½ kgot s egy edénybe töltünk 40 liter hideg vizet, a melybe aztán lassanként beletöltjük a leírt anyagot, folytonosan kavarva a vizet. (Ere a célra igen jó egy újirágseprű.) Mikor a port mind beletöltöttük lassan hozzáfűzzük még 60 liter vizet s közben folytonosan kavargatjuk, hogy az esetleg képződő oldatlan gumóböcsékek szétváljanak.

Mikor az oldat kész (körülbelül 10 perc alatt készíthető el) zavaros halványkékess színű lesz. A 100 liter oldat a használati utasítás szerint elég 12—16 ár-nyi burgonya, vagy szőlő permetezéséhez.

Mielőtt a feldolgoandó töltéknek, ezt is, mint a rézgálicoldatot mindig jól fel kell kavarni. Az így elkészített oldat nem maróhatású s így a növényi szervezetre káros befolylást nem gyakorolhat. Ez az egyik nagy előnye a bordói lé felét, melynek esetleges maró hatása, különösen az első permetezés alkalmával érzékeny károkat okozhat s okoz is — sajnos — nagyon sok esetben.

A permetezési kísérlethez „*Höphely*”, „*Róssa*”, „*Magyar kincs*” burgonya lett felhasználva. Mindenik félésegből 1 ár volt megmetszve, 1 ár pedig permetezetlenül maradt az anyag hatásának elhárítására tekintettel. Ugyanezekből megfelelő területek bordói lével lettek permetezve az összehasonlítás céljából.

A permetezés június 25-ikén történt 2½ bordói és 3% strassburgi keverekkel. Június 28—29-ikén nagy eső volt (40 mm. csapadék), mely lemosta az oldatokat. Mivel azonban a Phytophthora csak július 24-ikén jelentkezett a „*Höphely*” és „*Róssa*” burgonyafajtákon egyes fészekenél első letelezés, a második permetezés július hó 25-ikén történt ugyanolyan oldatokkal, mint az első alkalommal.

Augusztus elején minden parcella, amely permetezve nem lett, meg volt támadva a „*Phytophthora*” által, legkevésbé a „*Magyar kincs*”. III-ik mutatkozó a betegség a permetezett parcellák egyes növényein is, de csak a „*Hö-*

A tábla száma	A fajváltozat megnevezése	Aikor volt permetezve	Mutatkozott-e a betegség	A termés mennyisége kor. h. könt.	A termés minősége	A gumók keményítőtartalma	J e g y z o t.
I. a)	„Róssa” burgonya.	Jun. 20. Aug. 2.	Egyes fészék alsó levelein elszórtan.	50	Jó.	17-20	—
I. b)	„Róssa” burgonya.	Nem.	Nagyértékben az összes növényeken.	45	A termés 100%-a beteg volt.	10-20	Augusztus végén az összes lomb le volt száradva.
II. a)	„Höphely” burgonya.	Jun. 20. Aug. 2.	Elszórtan egyes fészék levelein.	36	Jó.	18-90	—
II. b)	„Höphely” burgonya.	Nem.	Nagyértékben.	27	A termés 8 szul 90%-a beteg.	16-90	Augusztusban az összes zöld részek leszáradtak.
III. a)	„Wilhelm Korn”.	Aug. 10.	Nem.	58 q.	Kitűnő.	20-4	A lomb a szedésig szép zöld maradt.
III. b)	„Wilhelm Korn”.	Nem.	Egy-két alsó levelein.	53	Kitűnő.	20-18	Kitűnő ellenálló képességű.
IV. a)	„Prof. Marcker”.	Aug. 10.	Nem.	63	Igen jó.	18-9	A talaj itt nem valami jó volt.
IV. b)	„Prof. Marcker”.	Nem.	Egyes fészék levelein.	85	Igen jó.	18-6	Kevésbé ellenálló, mint az előbbi.
V. a)	„Magyar kincs”.	Aug. 10.	Nem.	92	Igen jó.	19-64	Egyike a legjobb ellenálló fajváltozatoknak.
V. b)	„Magyar kincs”.	Nem.	Nem.	98	Igen jó.	19-43	Egyike a legjobb ellenálló fajváltozatoknak.

pehely" és „Rósa" burgonyánál, míg a „Magyar Kincs" nem mutatott sem augusztusi csapadék 68,7 mm. és a szeptemberi 31,1 mm. volt.

Október 3-án lett kiszedve a burgonya. A „Höpehely" és „Rósa" a permetezett táblákon jó minőségű termés adott s a gumók között hely nem volt. A permetezett táblákon a minőség már kifogás alá esik, amennyiben $\frac{1}{2}$ -1 $\frac{1}{2}$ százalékát természetesen beteg volt.

A „Magyar Kincs" a permetezett és permetetlen táblán teljesen égv volt, egy lomb, mint a termés s ez mennyiségre is igen jól fizetett.

A két permetezett-nyag között a háttér nézve nem lehetett különbség égv, ugyanígy a levélzethez mindkettő egyformán tapadt s a betegségtől a permetezett növényeket megvédte.

Nagy előnye a „strassburgi por"-nak, a mint már említett, hogy gyorsan elkeszthető és kárt vele nem lehet tenni.

Legnagyobb hátránya az, hogy aránylag drága, mert 1 kat. hold elterjedés peremetzéséhez szükséges 2% bordó ló (6 hektoliter számitva) körül: a 25 kr. 3- — 12 kr. rézgálic (kék) 1 1/2 — 3 — 12 % oltott méz 1 1/2 — 12 —

Összesen 312 Ft.

A strassburgi 3%-os keverékből egy kat. holdra szükséges 6 hektoliter kerül 5 forint 40 (Egy kg. strassburgi por a gyárból hozva, szállítással együtt 50 fillér = 30 kr. Ha a gyári árt számítjuk (Loco Strassburg) egy méterháza 40 márká s így kilogramma 40 fillérbe kerül, amikor egy kat. holdra szükséges anyag 7 márká 20 fillérbe, azaz 4 f 32 kr.á kerülne. Még így is 1 Ft 20 kral drágább, mint a megfelelő bordó keverék, ami ugyan tekintettel előnyére, nem volna túlsók.

Végül még megemlítem, hogy a kéz strassburgi keverék bármennyi ideig eltartható, zárt edényben (hordó).

A kísérletek a jövőben folytatni fogjuk s óhajtott volna, hogy a gazdák is minél tömegesebben működjenek így iryban.

Említék a „Höpehely" ma már ott van, gumuk, hogy a növénytermelés terén fontosnak kizendükn kell a különféle növényi betegségeket, amelyek munkánk gyümölcsét veszélyeztetik.

M. B. B.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: Ifj. Spornoz Pál.

Mechwart petróleum-ekéje.

Azon, a maga nemében orisasi haladást, melyet a talajművelés eszközök tökéletesítése terén százdaiak második felében tapasztalunk, legjobban illusztrálja a „Mechwart"-féle petróleum-eké, melynek első tökéletes példánya nemrég hazgyta el a Ganz-féle gépgyár műhelye, hogy a nyilvánosságnak bemutatásai s mely jelenleg Mechwart Ernő ur bebesései (u. p. Pinczehev, Tolnamegye) posztáján állandó működésben megkezdte.

Alkalmam volt ugyanott ezen petroleum-ekét és működését alaposan megfigyelni. Mielőtt azonban e valóban zenitális újdonságot működni láttam, ószintán mondván, nem csekély aggályaim voltak ezen új „talajművelés" használatához iránt.

Felmerült az aggodalom akadályok, melyeket egy automobil mindazonok lábabb talajon legyőznie kell, hogy haladhasson s hozzá még nem jelentéktelen földmunkát is végezzen. Egyedül csak a nagyvívű féllómibuszhoz füződő bizalmam osslatta el nem érdekes kísérletémre egyet.

Annál kellemesebb volt meglepetésem, midőn a petróleum-ekének valóban bámulatos

funkcióit láthatam. Azonnal tisztában voltam egy itt nem kísérletelem, hanem jól megoldó s tökéletesen sikerült újítással állók szemben, mely hivatva van az eddigi szántási rendszert teljesen reformálni, illetve a föld megmunkálását a legnagyobb tökélyre fokozni.

A petróleum-eké valóságos fésű-mivelést végez a földnek. Volt alkalmam a legelső színtervet éke működését megfigyelni, de oly oródményt, mint a Mechwart-féle petróleum-ekénel, egyiknél sem tapasztaltam.

Az ásdob, mely a mozdony külön átvétele által egyenletesen forog s tetszés szerinti állítható, három hajlítót ásdással van felszerelve, s a felső föld réteget oly tökéletesen elögyednek és apróztatnak, hogy a rög-törés, hengereles stb. fáradságos munkálat teljesen feleslegessé válnak, s a megmunkált talajnak teljes egyengetésére legfeljebb könnyű fogasolás — de ez sem okvetlenül — szükséges.

Az egész szerkezet magában korántsem mondható bonyadalmasnak, amennyiben az egyes erőátvitelék, melyek által a mozdony haladása, valamint az ásdob forgatása eszközöltetik, egymástól függetlenül, s rendkívül élmélen vannak könnyen hozzáférhetően elhelyezve.

Az utmozdony törzse erős kovasólt vaslemezekből van szecsevelve, s ezek meghosszabbítása képezi azon szilárd állványt, mely az ásdobot tartja.

Egy kettős működésű Bánki-Conska-féle petróleum-torvas a mozdonyra szerelve, mely 13 nyitólóra körüli futó ká s petróleum-tartány a mozdony fenekén van elhelyezve, míg a szecseelt vaslemezek által képezett szekrény a fogaskerékeket zárja magába.

A motor táplálására egy kisebb szivattyú szolgáltatja a tartányból a petróleumot s a legelső lehidésére egy nagyobb szivattyú emeli fel a hűtővizet az alsó tartányból a felmelegedett hűtőviz ismét egy a mozdony elején alkalmazott kúrtószerű hengerben hűl le, friss levegőnek hozzájárulása következtében.

Az egyik fogaskeréktávisés szükséglet szerint a mozdonyon előre vagy hátrafelé való haladást eszközöl, míg a másik átvisés, egy beállításozású segélyvel az ásdob forgását idözi elő.

Az ásdob külön csavarkészülék által tetszés szerint kiemelhető, vagy lebecsújítható.

Nagyon érdekes a mozdony kormányzása. Itt ugyanis nem az előkerek tengelye, hanem maguk az előkerek állíthatók egy czelszerélen alkalmazott emeltyis készülék által.

Aránylag igen csekély idő — néhány perc — szükséges a motor szelepei és gyújtószóveinek felmelegítéséhez, melynek megtörténével a munka azonnal megkezdhető; a mozdony ugyanoly iryban halad előre, mint a szántás szedése sőt a földmozgatásnál sem kell az ásdob működését beszüneteltetni.

A Mechwart-féle petróleum-eké normális munkaképessége 12" = 30 cm. mely mivelésnél naponta 4 magyar hold, óránként 4-5-6 kg. petróleumfogyasztással. A hozzávaló petróleumnak, mely ádómban, 100 kgja 7 forint értékűre hozható, az elmozdított petróleum tehát naponta átlag 4 f. árkba kerül. A költségeket még azon körülmény is csökkenti, hogy a kezeléshez vizsgázott gépész sem szükséges. Egy gépkezelő is egy napzásom elegendő a gép vezetéséhez.

Hűtővizet nem kell sok mert csakis az időnként elszáradó vizet kell pótolni.

A petróleum- és víztartány egy egész napi szükségletet képes magába fogadni, ennél fogva nem szükséges a szünetelés. Előnyös az is, hogy sürgős munkaidőben fátkya vagy más megfelelő világítás mellett — természetesen felváltott munkásokkal — éjjel is lehet dolgoztatni.

Ha már most figyelembe vesszük azon rendkívüli kedvező körülményt, hogy a szán-

tást elvegre a mozdony motorját ugyszóval egész feben állandóan fűszeszűztük, mert teljesen helyettesíti a lokomobilt, azaz tehát egy 54" széles cséplőgéj, kúrtószer, takarmányszétszóvegej, gazdasági malom, szivattyú stb. hajtatás legelőnyösebben végezhetőj, világos, hogy a gazdának mily fontos és nélkülözhetetlen segédeszközét találjuk fel a Mechwart-féle petróleum-ekében, melynek beszerzése ára 8000 ft. — és igen jutányos.

Hogy mily nagyfontosságú és előnyös ezen tisztán hazai gyártmányú találmány, mely-lyel a külföldet megelőztük, a magyar gazdaságközönség nézve, mindenki, ha nem is most, de mindenesetre a közel jövőben kellőleg fogja méltányolni.

Vidates Elemér.

Nagy Vincze. †

Megdőbvenne állunk a ravatálnál, a melyen Nagy Vincze országos teigazdasági felügyelőnek teleme nyugszik. Mint katonát, a ki csatában ontja vért, úgy ő is végezte hivatása teljesítése közben hirtelen ragadta ki az élok sorából. Valóban kevés gyénekként jutott oly tragikus sors osztályrésze, mint éppen neki.

Az életbe kilépve a magyar nemzeti kultúra munkául szögdődött. Mint tanár, később szini rendező és végül mint szimmgazdó, telve lelkesedéssel és ideálizmussal csak kulturális kötelességei, tartva személtől, az ország legkiválóbb vidéki szimulrsulát alkotta meg ön magát a legulsóyabb anyagi zavarokba sodorta. S midőn erőn akarta, törehtelen buzgóssága, kitartó mozgalma mármár a siker pálmáját szerzekte meg neki, akkor egy pusztító tüvész elhamvasztotta Szegeden a színházat s vele együtt igazgatója összes munkásságának gyümölcsét.

Mint a hajótörött, aki csak belső képességeit menti meg vagonából. ő is előlőr kezdte újra pályáját Kolozsvárott, mint színházi titkár. Eközben azonban a természet szeretele a kolozsmonostori gazdasági tanintézetbe vonzotta őt s az intézetet kitűnő sikerrel vezette. Ekkor a szerencse ismét mosolyogni kezdett reá. Bethlen András főállami ösztöndíjjal külföldre küldötte, hogy a gazdasági viszonyokat tanulmányozván, tapasztalatát a hazai mezőgazdaság javára értékesítse.

Ettől kezdve előbb mint a teigazdasági felügyelőséghez beosztott szakközeg, az utóbbi két évben pedig mint orsz. teigazdasági felügyelő különösen a kisgazdák tejszövetkezeinek megalakítása által mind szélesebb körű és mind idővöbebb működést fejtett ki. Az általa alapított tejszövetkezetek áldást hoztak azokra a kisgazdákra, a kik először a lét legulsóyabb akadályait küzdöttek. S Nagy Vincze emléke legmaradandóbban és legszebben azokba az egyszerű dolgozszívekbe van bevéve, a melyek jövőtejküre örök hálaival fognak gondolni.

Mint teigazdasági felügyelő nemcsak

hivatalos működése közben emelte a gondjaira bízott termelési ágat, hanem annak érdekeit a saját útján is buzgóan szolgálta. A „Tejgazdaság”-nak kezdetül fogva munkatársai, több szerkesztője volt s irodalmi működése e téren mindenkor számottevő maradt.

Most, annnyi anybai szerencse és fénylátás után a biztos révbé érkezve, hártyának délen és erejének teljében működését a legszelebb körben kifejteni és valóban nagy eredményeket előidézni hivatala lett volna, hirtelen elragadja körünkől a kérelhetetlen végzet.

Sziveink bánattal telvék. Nagy Vinczeben gazdasági közügyünk nemcsak hivatalot és lelkes munkáit, hanem mi magunk jó barátunkat is veszítők. A koszorú, melyet ravatalára helyezünk, nemcsak kegyeletünknek, hanem elismerésünknek is jele, amelyvel kiváló munkatársunk emlékének tartozunk.

Nyugodjék békével.

Az elhunyt a szatmármegyei *losonczi* Nagy-familiából való, 1855-ben született. A tud. egyetem bölcsészeti szakosztályát végzőven, a Népszinházán 1876-ban, a mikor *Dokosi Jenő* volt a Népszínház igazgatója, rendezői tiszttel vállalt. Egy vállalkozás darabjait ismét igazgatói útjár beutazta a kilőfélde néhány városát. Intelligenciájának és lelkesedésének megvolt a színházhoz és a nyolcvanas évek elején elhagyta a Népszínházat s vidéki színházainak csoportjával. A rekonstruált Szeged szóp, új színházát vette át és oly valószínű kitűnő társasággal kezdte meg 1883-ban színházát működését, a milyen több nem volt a vidéken.

A] színházgató-pályán azonban balsors üldözte; a második estendőben leeggett a szegedi színház s Nagy Vincze kénytelen volt színház bocsájtani társulatát. 1886-ban a Thália-színházhoz művészet igazgatóvá lett és több vidéki városban, Szabadsán. Kiküldött megfordult, 1887-ben a krisztinavárosi színházban is. 1888-ban Kolozsvárra került rendezőnek; ez időben eljárt a kolos-monostori gazdasági iskolára, azt elvégezte és oklevelet szerzett. Ezzel szakított a színpaddal és szívet-lelkével új hivatalának szentelte magát. Új pályáján nagyobb siker kísérte. A földművelésügyi miniszter a tejjgazdaság tanulmányozására külföldre küldötte és Nagy Vincze bejárta Olaszországot, Afrika északi részét, majd Svédországot, Norvégiát stb. Tapasztalattal itthon hasznosan érekesztette, méltányolták is buzgalmát és csakhamar országos tejjgazdasági főfelügyelővé nevezték ki. Nemzetiségi feladatai mellett, a demokrácia, hogy mint miniszteri megbízott, országos szervezte vidéken a tejjszövetkezeteket. Legutóbb a Balkánra járt a kormány megbízásából.

Halála december 4-én történt. Polgári-díjjal a Fehérgyarmati *Széki* Salamon állami gyászszertel együtt előadott halottat hazájából. A tejjgazdasági tejjszövetkezet ügyében. Nagy az előadás közben rosszul lett, egy mellékfóvában lefejtették, ahol előadásra a színpadon a gyászszünet következéken megszűnt élni.

Holttestét Budapestre szállították és december 7-én, délután három órakor temették át a kerepesi úti temető halottak házában. A földművelésügyi miniszterium tisztviselői a következő gyászjelentést adták ki kártársuk elhunytáról:

A földművelésügyi m. kir. miniszterium tisztikára mély részvétellel tudatja, hogy *losonczi Nagy Vincze* az országos tejjgazdasági felügyelő 1898. évi december hónap 4-én Pol-

gárdiában meghalt. A boldogult hült tetemei Budapestre szállítottán, e hónap 7-én délután 3 órakor fogták a kerepesi úti temető halottak házából a róm. kat. egyház szertartása szerint örök nyugalomra tetélni. Budapest, 1898. évi december 5-én.

A földművelésügyi miniszterium palotáján gyászolóhoz hírdeti halatát. Temetéséről maga a miniszter saját tárczája terhére gondoskodik.

Nagy Vincze ravatalára a „Közlekek” szerkesztője díszes koszorút helyezett el felirattal: „Hivatott és buzgó munkatársának — a „Közlekek” szerkesztője.”

VEGYESEK.

Mai számonk tartalma:	Oldal.
AS OMGE közleményei.	1776
A szegedi mezőgazdasági orsz. kiállítás rendezőbizottságának hírese.	1778
Országos központi hitel-szövetkezet.	1777
Sárosmegyei gazdák fogvázati és értékesítési szövetkezet. <i>Dunajanos Gyula.</i>	1778
Nagy Vincze. †.	1783
Növénytermelés.	
A m. kir. dohánymetési kísérleti állomás.	1780
Állattenyésztés.	
Fehérgyarm. M.	1781
Gazdasági növénytanf.	
Burgonyatárgyalás. <i>M. B. B.</i>	1781
Gazdasági gépészet.	
Mechwart petróleum-éleje. <i>Vidals Elemér.</i>	1783
Vegyesek.	
Kereskedelm. hírszék.	1784
Budapesti gabonafizetés. — Szeszítélet. — A központi vadszarcsonk árnyajzása e nagyban (en gros) eladott élelmiszerk árairól. — Állattenyésztés. Budapesti szivar-márkavásár. — Budapesti juhvásár. — Bécsi vágómárkavásár. — Bécsi szivar-márkavásár. — Bécsi sertésvásár. — Bécsi szarvasvásár.	1787
Szerkesztői hírszék.	1787

Hátrólas. *Zaborsky József*, a végheji aradalmi jószágigazgatója, folyó hó 4-én délután 6 órakor Budapesten emvett. — vander Vilmos főbíróként és országos mezőgazdasági főfelügyelőként 4 évében Medgyesen meghalt.

Hibabizgaltás. A „Burgonyavészről” közölt cikkhez csatolt képek jelzései között a 164 és 165. ábra aláírása tévedésből megcsereleltett.

A gabonafizetés árjegyzéseinek megtávirtozása tárgyában a földművelésügyi miniszter a f. év folyamán egy leiraltában tudatta a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségével mindazon helységeket, melyekkel táviratok közöltetnek, felszólítván egyttal a szövetség, gyűjtendő össze azokat a fontosabb gabonapiacokkal bíró helységeket neveit, melyek a táviratokat ezig meg nem kapták, de kiterjedt gabona kereskedelmüknek fogva arra igényt tarthatnak. A szövetség méltányolva az ügy fontosságát, tagjai véleményezése alapján felsorolta feliraltában mindazon helységeket, melyekkel véleménye szerint a gabonafizetés árjegyzése megtávirtozandók volnaák s örömmel konstatálja, hogy a földművelésügyi kormány e tekintetben a szövetség kérelmének egelet felt. Az alábbiakban felsoroljuk azn helységeket, illetve posta- és távirathivatalokat, melyekkel kérelmünkre a budapesti és bécsi gabonafizetés árjegyzékeit táviratilag közöltetnek, ezek a következők:

Abony, Adony, Aszód, Alibunak, Antal, falva, Battonya, Békés, Beled, Biala, Brád, Csoma, Csopanak, Csurgó, Csabotanya, Déva, Duna-Pentele, Dícs-Szent-Márton, Elek, Felső-Szent-Miklós, Fegyénhaza, Gyéres, Hántöz, Hajdu-Szoboszló, Hajdu-Böszörmény, Hajdu-Nánás, Halas, Jánosd, Kapuvár, Kaposvár, Kiszénő, Kun-Szt.-Miklós, Kis-Márton, Kis-Czell, Kúbi, Kisbér, Lippa, Makó, Marczalt, Módos, Monor, Mezőgyéres, Nagy-Bajcs, Nagy-Atád, Nagy-Káta, Nagy-Körös, Nagy-Megyer, Nagy-Márton, Nagy-Kapos, Nyárszereda, Pankota, Putnok, Buszt, Rozsnyó, Rimaszombat, Sárvár, Sümeg, Szászváros, Szászváros, Szentes, Szerb-Nagy-Szent-Miklós, Szobrance, Zala, Torda, Tah, Török-Becse, Török-Kanizsa, Tomallya, Új-Árad, Ungvár, Vajta, Vác, Vajda-Hunyád, Veszprém és Zala-Egerszeg.

A táviratok már eddig is a következő helységekkel közöltettek: Ada, Arad, Baja, Békés-Csaba, Besztercebánya, Boglár, Brassó, Csákvára, Czegled, Debreczen, Deés, Dombovár, Duna-Földvár, Duna-Szerdahely, Duna-Vesce, Eger, Eperjes, Mezőgyéres, Győr, Gyula, Kálcza, Kassa, Keskemet, Keszthely, Kolozsvár, Komárom, Körmen, Léva, Maros-Ludas, Marosvásárhely, Mező-Berény, Miskolc, Mohács, Nagy-Becskerek, Nagy-Kanizsa, Nagy-Károly, Nagy-Kikinda, Nagy-Szeben, Nagy-Szombat, Nagy-Várad, Kémek-Pálánka, Nyíregyháza, Nyitra, Orosháza, Pancsova, Pápa, Párkány, Pécs, Pozsony, Rózahegy, Sátoralja-Ujfehly, Siófok, Solt, Somorja, Sopron, Szabadka, Szarvas, Szeged, Székesfehérvár, Szempcz, Szered, Szécsenvár, Sziszek, Szolnok, Szombathely, Temevár, Trencsén, Újvidék, Vágubhely, Varnad, Verbo, Veszprém, Zala, Záhgráb, Zimony, Zorobor, Zsolna, Vágubhely.

Iskolatársak találkozása. *Dr. Kosztány Tamás* m.-óvári akad. akadémiai tanár, a keszthelyi gazd. tanintézetet 1868, 1869 és 1870-ben végzett hallgatókat felkéri, hogy a tanintézet elvégzésének 30 éves évfordulóján 1898. évi november hónap 15-én a keszthelyi középiskola helyén immepeljen meg. Akiok tartózkodási helyüknek nem ismerse folytán személyesen fel nem szólíthatók, ezuton kéri tel, hogy máia jelentszki szíveskedjenek.

Hajsa a fogvázati szövetkezetek ellen. Megirtuk, hogy a soproni kereskedelmi és iparkamara feliraltban akarja kéri a kereskedelmi minisztert, hogy a fogvázati szövetkezeteket megrendszabályozza olyan irányban, amint azt a kereskedők ószálványdekei kívánják és egyttal a többi kereskedelmi és iparkamarához fordult, kérve azokat, hogy hasonló feliratot intézzenek a miniszterhez. Közéünk óta a soproni kamara által kezdeményezett hajsa már pártolótak talált több kereskedelmi kamarában. Legutóbb az aradi kamara foglalkozt ezzel az ügyvel és azt határozta, hogy feliraltban kéri a minisztert, hogy akár rendeltetleg, akár törvényben monassék ki mikép a fogvázati szövetkezetek csak korlátlan felelősséggel alkalhatnak, csak a legszorosabb értelem köré vagy fogvázati ezikeket s ezeket is csak tagjainak árúshatának és nyilt üzleti helyiségeket nem tarthatnak. A *miskolci és kassai* kamarák kimondták, hogy egész terjedelmében pártolják a feliratot, a kolozsvári kamara pedig külön feltételezéssel járva a kereskedelmi miniszterhez, melyben a legszorosabb értelem köré a megváralatokat és szövetkezetek között. Így tesznek az a kereskedők, akik mindig a liberalizmus hangzóztatják, és akik az agráriusoknál szemükre vetik, hogy ószálványdeke által vezették magukat.

Országos magyar elbonyósztó egyesület. Budapestben az elmúlt évben indult meg az egy elbonyósztó egyesület létrehozása. Ez egy egyesület Országos magyar elbonyósztó egyesület ezimén már meg is alakult *Gronow* Desző honvédelmi miniszter elnökölésével. *Tornay* Béla miniszteri tanácsos lett az egyesület alelnöke. A földművelési miniszter már jóvá is hagyta

Megjelent

„Köztelek Zsebkönyv” 1899-ik évre.

Szerkesztők és kiadók:

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán, az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület titkárai.

A zsebkönyv aza az O. M. G. E. tagoknak és a „Köztelek” előfőtlen bérmentes küldésé egytt 1 Ft 60 krajczár.

Bolti ára 2 forint.

Megrendelhető

„Köztelek” kiadóhivatalában BUDAPEST, IX., ÜLLŐ-ÚT 25.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonaszemély.

(Guttman és Waid budapesti terménybizományi cég jelentése.)

Budapest, 1898. december 2.

Az időjárás a hét nagyobb felében boros és esős volt, a mi mellett a hőmérséklet az időnyélvén nagyon enyhe maradt, az utóbb napokban a csapadék megcsutott ugyan, az éppeloztat azonban továbbra is boros volt és erősebb ködök mellett a hőmérséklet emelkedést mutat. A viharok a Dunán ábrondulisan alacsony és a hajózat ezen ókál fogva rövidesen kell, hogy becsúsztsék. Bajs mellett az utban volt nagyobb száma enyanva mezerok utasítvány készítését vet a ten kivételé márn. A melék-folyók áradoak. Külföldön az időjárás kezdetben nedves és boros volt, utóbb azonban ugyancsak szárazra fordult.

A közleki piacok üzletmenetét illetően, a forrásrészt némely jobk események között ugyan, az árak azonban ez eddigké kevés befolyással volt. Amerikában az árfozalmak lassanok emelkedtek, tekintettel a látható készlettel tetemes gyarapodásra és az új csészés oltás miatt. Utóbb a hangulat barátságosabbra fordult és a nulli hétbe aránytval alig mutatkozott változás. A tengerparton az Egyesült-Államokban a kereslet a hajózat és az új árak némely javultak. Franciaországban az üzlet esendes és az árak változását csak kiemérvék. Az összes többi kontinensbeli piacon a kereslet javultt ugyan, az árak azonban nagyrészt változatlanok maradtak.

Múltkorri megjegyzéseinket az általános üzleti közérlelemre vonatkozólag követelő legutóbbi tudósítás is megerősíteni látszik: A vetések már elvégződtek és gyönyörűen keltek eddig. A szerdai vásáron a gazdaságokhoz mely a többi közleki események, mint az új árak némely javultak. Franciaországban az üzlet esendes és az árak változását csak kiemérvék. Az összes többi kontinensbeli piacon a kereslet javultt ugyan, az árak azonban nagyrészt változatlanok maradtak.

Múltkorri megjegyzéseinket az általános üzleti közérlelemre vonatkozólag követelő legutóbbi tudósítás is megerősíteni látszik: A vetések már elvégződtek és gyönyörűen keltek eddig. A szerdai vásáron a gazdaságokhoz mely a többi közleki események, mint az új árak némely javultak. Franciaországban az üzlet esendes és az árak változását csak kiemérvék. Az összes többi kontinensbeli piacon a kereslet javultt ugyan, az árak azonban nagyrészt változatlanok maradtak.

Múltkorri megjegyzéseinket az általános üzleti közérlelemre vonatkozólag követelő legutóbbi tudósítás is megerősíteni látszik: A vetések már elvégződtek és gyönyörűen keltek eddig. A szerdai vásáron a gazdaságokhoz mely a többi közleki események, mint az új árak némely javultak. Franciaországban az üzlet esendes és az árak változását csak kiemérvék. Az összes többi kontinensbeli piacon a kereslet javultt ugyan, az árak azonban nagyrészt változatlanok maradtak.

A Cincinnati Priet Current alapján az Egyesült-Államokban az ösei vetés egyetelenen jól áll; a farnekes szállítása, különösen tavaszi buzában igen erősek s a szeptember 1-je óta befolyt 12 héten 17,500,000 kvarteres emelkedé, tavaly 11,000,000 és 1888. évi 9,182,000 kvarteres mennyiség. Argentínában nagyon jó termésnek tekintenek ebből a jelenleg 5, de talán 7 millió kvarteres kivételt többesre számítanak.

Saját piacunkon a forgalom a hét utolsó napjában — összes gabonákban minimális maradt. Főcikkünk — buza — alig akadt érdeklődésre és csak az új árny követelőttig lakamunka cikkünk — labár ugyan csak gyenge forgalom mellett — alig változott.

Az üzleti hét részleteiről a következőket jelenteltük. Buza már a hét elején lanya irányzatok mellett, a teljesen tavaszi időjárás befolyása alatt, melynek a hajózat beszünetését alig várják, a malom teljesen tartózkodó állapottal foglalkozik és annak kivétel, mert az összes árukat a határán nagyobb mennyiségben és alacsonyabb árakkal eladhatják. A laktelekbeli viszonyok ugyancsak sok kívánnivalót hagynak hátra és így egyetelen a gyenge kiindultól, alig fejlődött forgalom, mi mellett az árak fokozatosan 15—17% kral csökkentek. A hét végére az időjárás változékony fordulat vége szilárdabb irányzatot hozott magával. Egyes malomok jobb vételkedésbe tanusították és hátrá a forgalom némelyké felé fordult, tal a már meglehetősen nagy, a hangulat barátságosabb lett és az árvesztés egy részét pótolhatta volt. Egyenlegesen csak 10—12% kral árcsökkenés tapasztalható; a forgalom csak 75,000 mm, a behozatoknak 198,000 mm, teeenek ki a Külföldi buzákban csak elvételre történő eladások.

Rozs csak gyengén van kiadva, azonban szintén csak a vége felé veltkező alakát és az árak néhány kral csökkentek, a hét vége felé buzával egyetelen és cikk iránt is javult az érdeklődés és teljesen mellézték a búzát előlétek. Budapest tavaszi búzaforgalma 800—845 és helyben 550 kral fizettek. Prima ár egyenlőtlen is ért el.

Árpa (teljesen) és hántolást csak csekélyre. A kereslet gyengült; gyárosok és hízalók egyaránt tartózkodtak, mállal árak ismét 5—10 kral csökkentek. Minőség szerint helyben 60—65 reus ehető el. Külföldi származásúak nem kinnak; Államokban csak az utal pap.

Zab elegethő hozatal és ugyanolyan vételkedés mellett a zab mállal árak ért el. A forgalomban volt kb. 5000 mm, zinn és tisztaság szerint 570—810 kral fizettek.

Tengeri (6 árban) csak korlátozottan van forgalomban és helyben illetve Kőbányán 5.40—5.50 forint ért el. U) tengeri jobb kereslet mellett 5—10 kral emelkedett. Budapesti parikára decemberben szállításra 4.20—2.9% kral bőségre 4.40 kral fizet. Az összes távolságban átvételé prompt árát 3.65 kral, Gyomán 4.40—4 kral előléte.

Összegzés. Buzára kárpénzesítését üzlet nélkül névleg 11—12.50 forint jezev. Bónálé jezev 11.25—11.75 forint, vadrézev 5.90—6.20 forint, lenmag 10.50—11.50 forint, gombarok 9.25—10—11 forint. U) kárpénzesítés 1898. augusztusra 12.50—40 forinton, Kendermag 11—11.50 forint jezevett.

Hűtésleges: Roz (ny) változatlan esendes üzlet nélkül. Bővítet trient arányban látványosság 70—80 kral, búzák 70 kral, gombló Bajs-Zombornon 6.50—6.75 kral, barna bak Kálcsán 6.80, Nagy-Károlyban 6.75—50 forint jezev. Kőes helyben 4.20—4.60 forint jezev.

Télmagok: Vörökre változatlan kellemes. U) bányai vöröshere 45.—40—40 kral, felvidéki ár 48.—40 kral, vöröshere 50.—55—50 kral, vöröshere 50.—50 kral, búzák 5.00—6—6 kral, Balmazim 12.—13—12 kral között jezevünk helyben.

Napi jelentés 1898. december 6.

Készen ma gyengén volt kiadva, ezert szemben a malnok is tartózkodó állapottal foglalkal el, az utokhoz az összeforgalom mintegy 12,000 mmárra szerkesztők, melytől a legnagyobb rész óh és szerb ár s változatlan árakon kell el.

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes Tiszaiárak, Pestvidéki, Fehérnyelvi, Órvidéki, Bónászi, P-Magyar, Szarv.

Rozsban a forgalom csaknem teljesen szünetelt az érdeklődés egy vetők, mint előző részről ós kely. Budapest távolságban 8.30—8.40 kral ér. Árpa változatlan. Tengeri búza változatlan. Rozs (ny) változatlan, tiszai állomásokon mintegy 4 kralót ér. U) tengeriért helyben 5.40—5.50 kralon.

Zabban is gyenge a forgalom s minőség szerint 5.70—6.05 helyben ér el. Határidő, dacára a lanya külföldi gabonák miatt, változatlanok.

Dél 12 órakor következőképp áll:

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes Buza márcs, Áprilisra, Rozs márcs, Tengeri máj, Zab márcs, Kárpénzes aug-szept.

Szeresztelt.

Árpa. (Góldinger Gábor szeszgyári képviselő tudósítás.)

A szeresztelés a hét elején az üzletmenet szilárdabb volt és megegyezőben a konsums; nyers-szeszgyárok, valamint jobb kereslet folyt a szesz-árak azonnali szállításra 25—60 kral drágábban zárlanak. Kétféle minőségű szesz egy budapesti valamint külföldi szeszárát 54.25—54.70 forint iragban, Elezteszés 54.50—55 kral. Kicsinyben az árak 50 kral drágábbak.

Megszámlált szeszgyárak által kontingens nyers-szesz 25—60 kral drágábban kell nagyobb tételében. A kontingens nyers-szesz ára Budapestén 17.50—17.75 forint.

Rozs jezevítés 18.30—18.50 kral kontingens nyers-szesztől.

Friszt jezevítés 53.75—54.— forint adozott és 17.50 kral adozatlan.

Triszt jezevítés 12.— kral magyar és román 11.25 kral cseh kivétel szerző.

A hét vége felé a forgalom némelyké felé fordult, tal a már meglehetősen nagy, a hangulat barátságosabb lett és az árvesztés egy részét pótolhatta volt. Egyenlegesen csak 10—12% kral árcsökkenés tapasztalható; a forgalom csak 75,000 mm, a behozatoknak 198,000 mm, teeenek ki a Külföldi buzákban csak elvételre történő eladások.

Az árak 10,000 hiteronkénti hordó nélkül Budapest vasútállomáshoz szállítva keresletfolytatás mellett Budapesti.

A központi vásáresarnok árjezevése gyakban (en gros) adozott delmekizők árairol.

Magyar dzák vásáresarnok ellátó szövetkezetének jezevítés 1888. december 6-ol.

A hét második fele nem eléggé telt a bejelé helyes megjelölés, ameyben a lanya változók a hó léte napjával szem ériekül meg erevéstelen. Az árnyak legelőkebb forgalom marha-, borjúhús- és baromifolt volt konstátálható, mely füstölt ár, lejevődés, jók, gyűnődés és adozás elvöltak hangyavója. Az árak azonban a buzamos lanya kereslet dacára szem szerzővel változott.

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes Maribus, Füstölt, Szarvas, Tiszai, Tavaszi, Fehérnyelvi, Órvidéki, Bónászi, P-Magyar, Szarv.

Az előzőföldeszi vásáresarnok-igazgatóság jelentése. Budapest, 1898. december 3 én.

Hrs. Maribus hűtője I. oszt. I q 1 ft 52—56, II. oszt. 48—52, III. oszt. 42—48, lejev. I. oszt. 48—60, II. oszt. 46—52, III. oszt. 42—48, borjúhús I. oszt. 60—65, II. oszt. 55—60, húsje I. oszt. 40—45, II. oszt. 30—40, birakhus hűtője I. oszt. 38—40, II. oszt. 34—38, hóje I. oszt. 34—38, II. oszt. 30—34, hószarv jezev. II. oszt. 7.—, hűtője I. oszt. 6.—, sertésbuz magyar jezev. II. oszt. 7.—.

szalonával előrendelt 1 g 48—50, vidékjé 30—40, szalonma nélküli előrendelt 46—48, vidékjé 30—46, sortés-vas pörkölöt 30—46, sortésűs szer falonával —, szalonma nélküli —, sortésűs falstól magyar —, Degen —, szalonma nélküli —, szalonma nélküli 70—90, falstól bef. esztól 70—100, esztől nélküli 110—120, szalma falstól kék esztől nélküli —, szalonma esztől 1 g 50—60, esztől 60—70, sortésűs szor hordóval 67—67,5, hordónélküli 67,5—67,0, kolbász nyers 1 kg., falstól 50—80, szálmai beföldi 180—190, kilöldül —, malacz spók 4 db 0 00—0—, tisztított 070—75

Baromfi ó Élt. Tyúk 1 pár frt 110—140, csirke 090—120, káppan hibát 190—200, sovány —, —, recez hibát 190—200, sovány 190—250, hal húsú 401—600, sovány 180—250, pulyka hibát 300—500, sovány 260—300, 4) Tisztított Tyúk 1 db 090—075, 1 kg. —, csirke 090—040, 090—1 kg. —, káppan hibát 1 db 0—0—, 1 kg. —, recez hibát 1 db 170—190, 1 kg. —, félékőver 1 db 100—120, lid húsú 1 db 250—260, 1 kg. 48—042, félékőver 1 db 150—200, 1 kg. —, pulyka hibát 1 db 180—200, 1 kg. 48—52, félékőver 1 db 110—150, 1 kg. —, húsú 1 db 190—080, 1 kg. 120—150, húsú 1 kg. 08—110, lid liba 1 db 090—100

Hal, Élt. Harska 1 kg frt 090—100, csuka 080—100, ponty 040 025—040, süllő —, kecsge 090—090, mész 090—090, angolna 0—0—, apró kevert 010—025, lazac —, pisztráng —

Tej és tejlemlék. Tej 1 lit. frt 090—090, lefőzött 090—090, tejföl 1 lit. frt 090—100, teheny (tej) 1 kg. 095—110, rendt 095—090, II. r. 090—090, alvott 090—090, Margarin 1 rendt 090—, II. rendt 090—090, vaj 090—090, túró 45—48, lipvtól 45—090, jucharit 045—60, emmenthal sajt 110—110, joghurt sajt 045—090

Liszt és kenyérmész. Fehér kenyér 1 kg. frt 130—150, harna kenyér 110—140, ruskenyér 110—110. Buzafész 00 sa. 1 kg. —, 3 —, 3 —

Hévelyesek. Lencse magyár 1 q frt 7—8, stokerár 24—30, borád hélyes 1 q frt 10—12, kaptatók magyár 13—15, kilöldül 17—12, hal fehér apró 7—8, nagy 7—9, szines 700—10

Tojás. Friss 1 cs. (1440 db.) 1 láda frt 400—410 00, II. oszt. (1440 db.) 350—360, mezei —, orosz tojás 100 db. —, ton tojás 300—300, 000 tojás 300—

Zöldes. Sárpagró 100 kötes frt 160—400, 1 g 20—30, Petrezselyem 100 kötes frt 14—40, 1 g 20—30 00, seller 100 db frt 100—150, karalábé 100—180, vöröshagyma 100 kg. 200—000, —, 100 kg. 200—000, —, 12—16, 1 g 16—20, vörösrépa 100 db 040—060, fehérrépa, foyekápposta 15—300, kilköpista 100 db 090—150, vöröspapsta 100 db 090—100, 180, kilöldül saláta 090—000, burgonya, róka 1 g 140 180, sárga 175—180, kilöldül —, fekete retek 100 db 090—190, uborka nagy 100 db 090—100, fejtölt 1 lit. —, savanyított való 100 db 090—00, savanyított —, zöld papr. 0—0—, 04k fész —, zöldbab —, zöldborsó hévelyes 1 kg. —, 090—090, —, lengeri 100 esz 090, kardiol 10 db 26—82, paradicsom 1 kg. 0—00, spárga 0—00, —, torna 1 g 8—10

Gyümölcs. Pajmala 1 q frt 10—25, alma 3—6, fajkorte 15—25, közönséges kőrté 8—15, szilva magyárvál 00—06, vörösa —, aszalt 8—15, cseresznye faj —, közönséges 0—, megg 4—6, közönséges —, rimgő —, narancz kajszis, közönséges —, dísz —, díszes 090—090, kék közönséges —, szőlő 1 kg. 090—090, csemegye —, dísz 100, paprik 100 kg. 18—24, közönséges 13—16, megyoró 24—32, gesztenye magyár 0—, olasz 12—16, narancs mezei 100 db 090—090, paprika 090—090, mandorla 090—090, citrom 080—120, fige hordós 1 g 18—20, kokoszor 30—22, datolya 36—40, mandorlaszó 45—80, egres 1 lit. 090, —, epes 1 —

Fűszerek és halak. Paprika I. rendű 1 q frt 30—60, II. rendű 30—30, csöves —, (száritott) —, mák 1 q. frt 23—30, —, borókamag —, székelyek 1 kg. frt 23—30, —, csúszpa szin 20—25, 045, jelkőver 1 kg. —, fehéror aszalt palackozás 1 lb frt 090—250, vörösa aszalt palackozás 090—190, barna palackozás 090—190, asványry palackozás —

Hévelyesvártás a Garay-terti élelmi piaczon. 1898. dec. 6-án. A székesfehérvári vásárjáról való jelentése a „Közlelek” részére.) Felhozott Budapestről 23 Árus 42 db sertés, 2 Árus 31 db szindot, 700 kg. friss húst, 500 kg. füstölt húst, 500 kg. szalonmát, 1800 kg. hajat.

Vidékéről és pedig: Csepelgő Árus 120 sertés, Nagy-Körös 3 Árus 110 sertés, Árpádkert 1 Árus 19 sertés, Szegedár 1 Árus 8 sertés, Szt. Lőrincz 1 Árus 5 sertés, Brecksa 1 Árus 14 sertés, Dunavécse 1 Árus 8 sertés, Hárta 2 Árus 11 sertés, Gyöngyös 1 Árus 6 sertés, Paks 1 Árus 7 sertés, Dunaföldvár 1 Árus 8 sertés, összesen 28 Árus 304 sertés. Felhozott vidékről. Forgalmi átlak. Árus a következők: Friss sertés 1 kg. 65—66, 1 g 48—00, südösűs 1 kg. 60—72, 1 g 4800—5600, füstölt sertés 1 kg. 64—72, 1 g 5600—6400, szalonma szalm 1 kg. 50—56, 1 q 4800—

5400, füstölt szalonma 1 kg. 64—72, 1 q. —, háj 1 kg. 64—80, 1 g 5000—5400, diaszinár 1 kg. 64—69, 1 g 5600—5700, kocsonyával 1 kg. 38—44, 1 q. 3000 5600, füstölt sonka 1 kg. 76—80, 1 q. —, kék füstölt szonka 1 kg. 76—80, 1 q. —, szalonma nélküli piaczon 60—60, 60—64. (A székesfehérvári vásárjáról való jelentése a „Közlelek” részére.) Felhozott Budapestről 67 Árus 63 db sertés, 2 Árus 31 db szindot, 1530 kg. friss húst, 180 kg. füstölt húst, 2470 kg. szalonmát, 280 kg. hajat, —, kg. zsirt, —, kg. kolbászt, —, kg. kolbászt, —, kg. füstölt szalonmát, —, kg. kocsonyát, —, kg. kékjelölt, —, kg. 42 db sonkát, —, kg. lipvtölt.

Vidékéről és pedig: Solt 6 db, összesen 6 db, kilője 64—49 krig. Forgalmi átlak. Árus a következők: Friss sertés 1 kg. 60—64, 1 g 4600—5000, südösűs 1 kg. 58—72, 1 q. —, 5400, füstölt sertés 1 kg. 60—72, 1 q. —, szalonma szalm 1 kg. 54—56, 1 g 5000—5200, füstölt szalonma 1 kg. 64—72, 1 q. —, háj 1 kg. 66—80, 1 g 5400—5470, diaszinár 1 kg. 60—60, 1 g —, kocsonyával 1 kg. 28—36, 1 g 2000—2200, füstölt sonka 1 kg. 72—80, 1 q. —, krig. kolbász 2 kg. —, Hasmag 1 kg. 608, —, hurkú 4 db —, lipvtölt 1 kg. —, krig. —

Budapesti takarmányár. (IX. keltét Mester-telek, 1898. dec. 6.) A székesfehérvári vásárjáról való jelentése a „Közlelek” részére.) Felhozott a szokatól következők: 1 cs. szonka, 1 cs. szonka, 2 cs. szonka, 3 cs. szonka, 11 szeker almazsalm, 0 szeker takarmányzsalm, 4 szeker tengeriszár, 8 szeker egyet, 1000 szék szecskó, A forgalmi anyha. Kék esztől a következők: rét széna 180—320, mihusy 280—320, szepalszina 140—160, almazsalm 110—150, egyéb takarm. 100—100, lőcsere —, szonka —, tengeriszár 100—100, lucerna —, —, sarja 220—240, almazsalmcske 180—200, széna szonka 220—240, szonka 220—240, szonka koccsizom 301, suly 270000 kg.

Állattársók.

Budapesti szarvasmarhák. December 6-án. A székesfehérvári kövöldül és marhahús igazgatóság jelentése.

Felhajlatok: 191 db beföldül, 16 db galicziár, 42 db tiroli, 10 db növendék 60s borjú, 12 db 60s bárány, 23 db galicziár, 40 db galicziár, 40 db tiroli, 190 db bécsi, — db növendék borjú, — db 60s bárány, — db 60s kecske.

Árus a következők: Élt borjú: beföldül —, fríg, kivételesen — fríg thonkint, 32—40 fríg, kivételesen — fríg szalma, — szorbái 120, galicziár kivételesen — fríg thonkint, 18—20 fríg szalma, fölött borjú beföldül 40—46 fríg, tiroli — fríg, galicziár — fríg, szalma — fríg, bécsi fölött borjú 48—54, kiv. — fríg szalma, Élt bárány 8—10 fríg, kivételesen fríg 60s kecske — fríg páronkint, hízalt 100 —

Budapesti juhvisz. 1898. december 6-án. (A székesfehérvári kövöldül és marhahús igazgatóság jelentése a „Közlelek” részére.)

Felhajlatok: Beföldül hízalt 109 419, felhajlat juh 150, kirosolt kecs —, kiverő juh 120, bárány —, kecske —, boszniai —, szorbái 125, angol keresztés —, romániai —, durvaszói —, Birkavásár lasu felhajlat volt.

Árus a következők: Beföldül hízalt 109 18—20 fríg páronkint, 21 —, 22—23 fríg 10—15 szalma, kiv. — fríg, felhajlat juh 140 10—17 fríg páronkint, 10—20 fríg szalma, kirosolt kecsok —, pár, kiv. fríg, kiv. juh 10—15 fríg páronkint, 15 fríg szalma, fríg szalma, bárány, kecske —, kiv. — fríg páronkint, 10—10, boszniai 0—0—, pár, —, suly, szorbái 10—90, kiv. — fríg páronkint, 100 kíó ántón — fríg.

Bécs válogatmányár. 1898. dec. 5. A bécsi marha-és hasznapárter jelentése.

Összes felhajlat 4812 db. Ebből magyár 2961 db, galicziár 781 db, bukovinai 429, németországi 641 db, hízalt 2807 db, legelő 776 db, fiatal 1198 db, okor 823 db, hús 334 tonna, 60 tonna, 60 db. Szombaton a vestyergőzárta 150 db hajlatot fél a felhajlat anyag kinehly volt a mult hetinél, ez azonban az élelmezésnövelés huzalozott volt. A prima és közönségsűs fajfák könnyen elkelték, de a dravajnia nem volt előértés. A silányabb minőségűek ma is nehezen kelttek el és a tartózkodás-nyári eladása maradt.

Árus: prima magyár 35—38 (—) frt, székely 30—32 (—) frt, galicziár 30—32 (—) frt, bukovinai 30—32 (—) frt, német prima 37—40 (—), —, szakunda 33—36, tertia 29—32 frt. Koccsizom 21—23 (—) frt, szonka 16—18 (—) frt, 6 s. rozsabb minőségű 16—18 (—) frt, 6 s. Bika 22—33 (—) frt, 6 s. 18—20 (—) frt és bivaly 18—20— frt s. (Kizárólagosan előnyúra minden % levonás nélkül történnek. Az értékesítésen kitértéket árak egy értékesítésre vonatkozólag az ártól az eladó, a jobb minőségű állatok kg-jéért p. o. 40 kr. a kiverésért pedig 36 kr. kap.)

Egyes eladók: Magyar hízó ökrök. Eladók:

	Ar	Ar
Grubitsch V. Kópháza	—	39
Hacker L. Sopron	—	35
Hacker Miksa, Sopron	—	35
Lederer Kálmán, Győr	—	39
Neumann-testvérek, Árad	—	38

Német hízóökrök. Eladók: — Biau testvérek, Temesvár — 39 — 30 1/2 — Neumann testvérek, Árad — 41 — 37 —

Az alsó-ausztriai helytartóság elrendelte, hogy az eddig minden hét hétfőjén megtartott vestyergőzárati szombaton tartassék meg. A vestyergőzárati hajlatjandó állatok a vásár megelőző pénteken kell, hogy rendelkezésükre álljanak. Az eddig elárt meggyök közül a következők vármegyék vannak (többség miatt zárt alá bevezerve és csakis ezen vármegyékben nem hajlatok fél állatok alá vésés: pedig: Ára, Lipó, Nyitra, Pozsony (Csallóköz határa kivételével), Trencsén és Pószony az kir. városok.

Bécs szarvasmarhák. 1898. dec. 1-én. Felhozott: 3331 borjú, 1256 60 sorús, 1900 kizsigerelt sertés, 445 kizsigerelt juh, 601 bárány.

A borjúvárral 2 krral esztőltek. A kizsigerelt sertések ülete élelken és változatlan árak mellett folyt le.

Árak kilogrammonként: kizsigerelt borjú 32—42 kr., prima 44—52 kr., primissima 54—56 kr., 60 borjú borjú: prima 42—46 kr., primissima 48—50 kr., 4. kr. fiatal sertés 33—43 kr., kizsigerelt sertés néhez 44—50 kr., süldő 44—52 kr., kizsigerelt juh 24—36 kr., bárány páronkint 3—12 kr.

Bécs sertésár. 1898. dec. 6-án. (Schleifler-ter és Isráni bizományi igaz látványi jelentése a „Közlelek” részére.) Felhajlat: 2633 lengyel, 4640 magyar sertés, összesen 7178 db.

A válogatott 60slyban fogyasztási adó nélküli: prima 44—46 kr. kivételesen fr. közepes 39—44 000, könyű 39—44 kr., süldő 38—46 kr.

Bécs juhvisz. 1898. dec. 6-án. Felhajlat 1152 db juh.

Arak: export juh páronkint 21—22 50, kivét. —, raczca —, solesjes juh páronkint 12—10—

Szerkesztői fizetkek. P. H. ukar, Szeged. B. kirátsere lapunk má számában a Mewhart-féle petróleum-ékről közzét cikizben van a felelet.

M. E. ukar, K. Kérőly. Közlönygyűjtő áttétők rovatvezetőiből. A kettő lapidányt elküldték.

Az Orsz. magy. assz. egyesület tulajdona.

Az egyesületi tisztes felügyelője az: Főzserkesztő és kiadóeszt felölés: Forster Geza az O. M. G. E. igazgatója. — Felölés szerkesztő: Szilassy Zoltán az O. M. G. E. szerkesztő-útllára. — Tízszerszerkesztő: Barnabás, az O. M. G. E. útllára.

Elsőrangú hazai gyártmány.

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

BUDAPEST

Magyarország legnagyobb és leggyökl gazdasági gépgyára, mely a gazdálkodásuk szükségese

ÖSSZES gazdasági gépet gyártja.

Remdélés megtevése előtt kérgy minden szabvány kérdéseis bizalommal hozának fordulni.

Részletes árjegyzékek és csakozók felvilágosítását díjmentesen szolgáltatunk.

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII. József-körút 8.

Alakult 1892. évi ok.
 Elnök: TELEKI GÉZA gróf. Alelnök: CSAVOSY FÉL.
 Igazgatósági tagok:
 ANDRÁSSY GÉZA gróf, BUDAPOCSY SÁNDOR, DESS WOFFY ARISTID, FÉRFÖKTY EMIL,
 HERNIK GYULA, SZENTKIRÁLYI KALMAN, SZILÁSY ZOLTAN, SZÓRNYI ZSÓFONÓD,
 TELEKI SÁNDOR gróf.
 Vezetőigazgató: SZÓRNYI ZSÓFONÓD.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KÖLCÖNÖS BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZET a gazdálkodás általános elismerése szerint úgy a tűz- mint a fejtíz biztosítás ügyében teljes hivatásának; folyton felelős a reformokat, melyeket a gazdálkodásnak évek óta sürgetett és a köröknek gyors és méltányos ügyintézésével a földjei melegegészt vívta ki magának, az **épület és átalány (pausal) biztosításnál** rendkívül mérsékelt díjaival telemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bévekkel; — minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáseleség

biztosítása egy intézkedéssel sem eszközölhet oly olcsón és oly kedvező feltételek mellett mint a szövetkezetnél.
 Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a biztosított 5% díjengedményben részesülnek.
 Kiszáradt, ha huszon egyezre, egy szezonban, de külön-külön ajánlattal terményekért biztosítják, 10% engedményben részesülnek.
 Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapestben, (József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített ügyközsége.

Magy. kir. Államvasutak.
 1898/1. D. szám.

Nagyvárad-szegedi vonal 709/711
 szelvényei közötti Fehér-körös
 hid építése.

HIRDETMÉNY.

A magy. kir. Államvasutak nagyváradi-szegedi vonalának 709/711 szelvényei közötti Gyula állomás mellett építendő egykörös vasúti Fehér-körös hid alszopót, falazó- és biztosító munkáinak végrehajtására ezennek nyilvános versenyajánlatra hirdetik.

Az ajánlatok alapjáni szolgáló tervek, az egységáruk jegyzéke, költségtáblányzat, továbbá a szerződési tervek, az ajánlati minta és pályázati feltételek a magy. kir. Államvasutak igazgatóság központi irodájában (Budapest, Teréz-körút 56. házsz.) és az államvasutak aradi üzletvezetőségének pályafeltartási osztályában 10 forint lefizetés mellett kaphatók.
 Ezen építés tárgyában teendő ajánlatok legkésőbb folyó évi december hó 20-án déli 12 óráig nyújthatók be a magy. kir. Államvasutak építési főosztályánál (Budapest Teréz-körút 56. II. emelet).

Minden ajánlat kétszeresre, leesenésedve és következő felirattal ellátva nyújtható be: „Ajánlat a nagyváradi-szegedi vonal 709/711. szelvényei közötti Gyula állomás mellett építendő egykörös vasúti Fehér-körös hid építési munkáinak elvégzésére”.

Az értesítőlapokra a budapesti illetégek becsli tözden legelőbb jegyzett 14 napnál nem régebb utolsó napi árfolyam szerint számítva fogadhatók el bantápenzűl, azonban azok semmi esetre sem számíthatók névértékben felül.
 Posta útján beküldendő ajánlatok és bantápenz térli vervény mellett adandók fel.
 Budapest, 1898. évi november hóban.

Utánnyomás nem díjazatik.

Az igazgatóság.

KAINIT

nygyban és kicinyben.

Megrendelhető az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Nékiári Hivatalánál (Budapest Közelek).

nygyban waggon-rakományonként ab Leopoldshall-Stassfurt, szelvezett állományban 106 frt, szákbán szállítva 130 frt. A vasuti szállítási költség a különböz távolsgára rendeléstől állomások szerint 130—140 frt között változik.

...ányban mm.-ként szákkal együtt budapesti rakártnakból egyesületi tagok részére 2 frt 80 kr. nem tagoknak 3 frt.

A megrendeléssel egyidejűleg a kainit árást egyesületünk pénztáráros beküldeni járulék, szállítási költség és a kúdemény átvételéről fizetéséről.

Vöröstarka tinó

teljesen prima, 1—2 eszleg 3 éves nálam minden mennyiségben kapható olcsó áron.

Későbbi úgrszintén prima 1—3 éves tarka fészó szállításra vállalkozom. 6575

HENRIK IGNÁCZ Szalónak (Vasmege).

MEGJELENT az O. M. G. E. kiadásában a Suschka Richrád (magyarbírói gond. esküdtet iktatója)

Egyszerű gazdasági számvitele

az O. M. G. E. által 1000 frt pályadíjjal koszorúzott pályamű.

Bolti ára csinos vászonkötésben 3 frt.

Az O. M. G. E. tagjának, illetve a „Közértelem” elöljáróságának és portémécs megküldésével 2 frt 30 kr.

Megrendelések a „Közértelem” kiadónál.

BUDAPEST, IX. ker., Üllői-út 25. szám alá intézendők.

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető:

A szerfés javítása és hibázása gazdák és háziak számára. Irtó K. Ruffy Pál. Járó díj: 1000 frt. 100 példány 1 forint 10 krajczár.

Magy. kir. Államvasutak.

Sajtó értékelésben ezúttal ezen eredeti ösmegyeket kérjük, és fogadják el.

Tisztelt üzletbarátaimat kérem, szíveskedjenek tudomásul venni, hogy barátságos megegyezés folytán **Kádár Mihály** ur mai napon közös üzégünkben kilepést a — az üzletet az eddigi egész alatt, mint ennek egyedüli tulajdonosa én fogom tovább folytatni. Budapest, 1898. november 30-án.

Feldmann Gyula, a „Feldmann és Kádár gyári berendezések, műszaki és gazdasági keltekek üzlete” bej. cég egyedüli tulajdonosa.

HIRDETMÉNY. 150, 310/98. CIV. szám

(Uj személyijeszabás ájtépbőljelölése a magy. kir. Államvasutak néhány állomása, valamint Carlsbad és Frauenbad állomások között).

A magy. kir. Államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint 1898. évi január hó 1-től egyszert a magy. kir. Államvasutak Arad, Brassó, Budapest, keleti és nyugati pályaszáraz, Debreczen, Ezerék, Fünne, Győr, Kolozsvár, Nagyvárad, Nagybánya, Orsova, Pécs, Pozsony, Szabadka, Szeged, Temesvár, Záhgr és Zimony állomásai, másrészt a kir. szab. buszokhoz vasuti Carlsbad és Frauenbad állomások közötti forgalomban új személyijeszabás lép életbe, mely a magy. kir. Államvasutak díjazásának elárúsító iródájában (Budapest, VI., Csengeri-utca 33. I.) 30 fillérett kapható. Budapest, 1898. november 9-én.

(Utánny. nem díjazatik.)

Az igazgatóság.

takarítat meg, ha az egerek és patkányok okozta károsíthatatlan körök ellen védekezik.

Ezúttal valamennyi fatárolt hatékony, sok ezer gázdó, kó, földirtók, erdes, molhár és magadó ajánlja e csészre a

Bender-féle szabadalmazott csapadék.

Egyszerű kitévés! Kérjen prospectust ingyen és bérmentve. Tartózkodj a

KARL BENDER I., WIEN, IV./F.

Sok pénz

